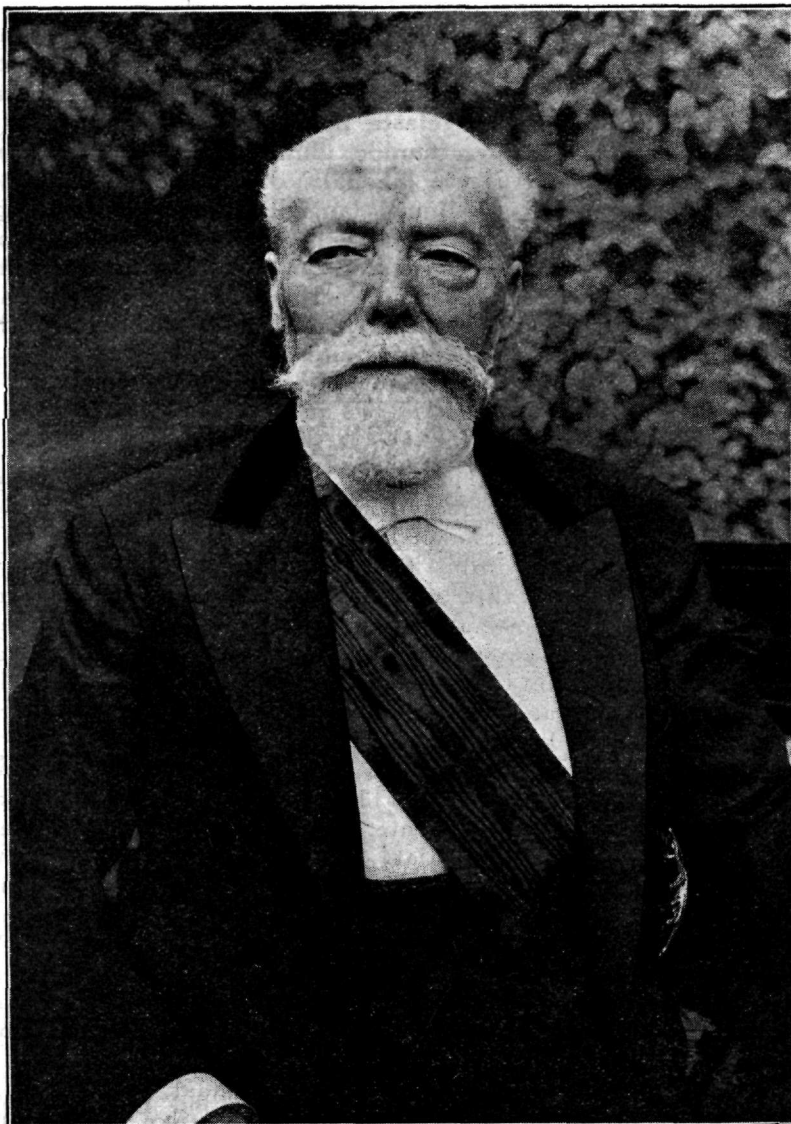

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI
SÕDUR

№ 20

Laupäeval, 14. mail 1932.

XIV aastakäik.

Paul Doumer †

Prantsuse Vabariigi President.

PAUL DOUMER †

Prantsuse Vabariigi President

**LANGES MÕRTSUKA MEELETU KUULI LÄBI OMA NELJA KANGELASPOJA
JÄLGEDEL, KES ANDSID OMA ELU ISAMAAD KAITSTES MAAILMASÕJAS
VAENUVÄLJAL.**

*Kõrgema Prantsuse riigimehe viimane poeg
teenib praegugi kaitseväes sõjaväearstina.*

Prantsuse president Paul Doumer suri mõrtsuka Pavel Gorgulovi meeletu kuulide haavadesse 7. mail s. a. kell 0440 Pariisis Beaujoni hospitalis peaministri Tardieu, kaitseministri Pietri, abikaasa, tütre, väimehe ja valitsuse teiste liikmete juuresolekul. Paul Doumerile, kui sõjakangelaste poegade isale, osutus saatuslikuks tema külaskäik Prantsuse kirjanike-sõjaveteraanide ühingult korraldatud raamatunäitusele parun Rothschildi majja Champs Elysee lähedal. Ja võib olla samal hetkel, kui kadunu meelestas sõjaveteraanide õhkkonnas langenud poegade vägitergusid isamaa eest, tabasid teda mõistmatu eesmärgiga ja vähema näiliku põhjuseta kuulid, mis tõid surma. Kogu Prantsusmaa on põrutatud ja suure mõistatuse lahendamise ees.

President Paul Doumer maeti riiklikult neljapäeval, 12. mail s. a. Pantheonis, täpsalt kahe kuu pärast (12. märtsil s. a.), mil maeti väsimatu võitleja rahu eest Aristide Briand. Leinakõne pidas peaminister Tardieu.

Paul Doumer sündis 22. märtsil 1857. a. Auriliacis virga ja ausa, kuid vihase ja inimestest eemalehoiduva töölise pojana. Poeg parandas isalt need eod, jäädes oma pärastistel suurtel tõusuaastatelgi endiselt virgaks ja ausaks, kuid suurt seltskonda võõrastavaks isikuks, ebaseltsimehelikuks.

Pühendudes alul teadusele, siirdus ta vähehaaval ajakirjanduse tööle ning lõpuks politika alale. 1888. a. valiti ta Aisne'i departemangu esindajana parlamenti. 1912. a. ta pääsis senatisse. 1895. a. kutsuti ta esmakordselt valitsuse liikmeks, kellena ta esines vaheaegadega korduvalt. Juba 1906. aastal seati ta kandidatuur üles presidendi valimisel. Oli Indo-Hiina kuberneriks, töötades lähedaselt koos sõjaväe juhi kindral Gallieniga. 14. jaanuaril 1927. a. valiti Doumer senati presidendiks ja 13. mail m. a. — Prantsuse vabariigi 13. presidendiks.

Paul Doumer oli Prantsusmaale suur isamaalane ja eeskujulik kodanik. Doumeri võitu presidendi valimisel nimetati „isiklike vooruste võiduks“. Doumer oli Prantsusmaa esinduslikumaid presidentide. See väsimatu töötahtega aukartustäratav sirge rauk oma kangestunud, alati tõsise näoilme ja lehviva valge habemega avaldas Elysee palees Prantsusmaa kõrgema võimu esindajana parimat muljet. Räägiti, et Doumer oli naeratamisoskuse unustanud lõplikult, kui ta kaotas sõjas neli poega, keda ta käis rindel matmas.

Doumer oli mitte ainult oma isikus kohusetruu ja võltsimatult aus, vaid oli oma elumõistet ja traditsioonid istutanud ka oma lastesse. Kui talle teatati ta esimese poja, lenduri, surmast, siis ütles ta: „Jumal tänatud, mu poeg täitis surmani oma kohused!“

Doumeri raamat „Minu poegadele“ võeti Prantsumaal vastu kui lastekasvatuse katekismus, kus otse mõttetarga sügavusega seletatakse hea kodaniku kohusetruuduse ideeaale. Doumer ei suitsetanud, jõi ainult vett, tõusis vara ning töötas kogu päev läbi, viites unele vaid viis tundi. Iialgi ei ole ta olnud haige. Doumeril oli üldse kaheksa last — viis poega ja kolm tütar. Poegadest on elus vaid üks ja tütardest kaks. Ainus elusolev poeg teenib sõjaväearstina. Poeg André langes kaks kuud pärast sõja puhkemist, püüdes päästa vaenlase kätte langenud sõdureid. René hukkus võitluses üksi kuue Saksa lenduri vastu. Sakslased kirju-

tasid René ristile: „Langes kangelasena“. Marcel laskis lendurina maha neli Saksa lennukit ja leidis surma, nagu seisis Prantsuse sõjaväe teadaandes: „hullu vahvusega“. Ta hauale kirjutati: „Su vaim elab seltsimeeste keskel edasi!“ Üks Doumeri poegadest ütles enne surma: „Suren rahuldatult, et võisin täita oma kohuse. Soovin, et mu järele ei nutetaks.“

Nad jäid surmani ustavaks oma ülesannetele. Surmani ustavaks oma ülesannetele ja elu aateile jäi ka nüüd võõra käe läbi langenud president Paul Doumer ise.

Soome lipupäevaks.

Sealpool Soomelahte vennasrahvas pühitseb 16. mail traditsioonilist lipupäeva, tõstes tänavu juba 14. korda oma ilusa valge-siniristilipu vardasse. Kunagi ei lehvi riigi lipp nii rõõmsalt ja kevadiselt vallatult kui Soome kaitseväge lipupäeval. Nende ridade kirjutajal oli võimalus viie aasta eest elada kaasa Soome lipupäeva nende pealinnas, Helsingis. See on päev, millal kõik tähelepanu pööratakse kaitsevägele. Senati platsil Nigulase kiriku laia trepi ees peetakse suurejooneline paraad, millest võtavad osa kõik vabariigi väeosade ja kaitseliidu lipud vastava esindusega. Lippude püha on Soome Vabadusepüha. Sel õhtul ja juba eelmise päeva õhtul korraldatakse kaitsevägele teatrietendusi ja balle. Samal päeval üleni valgesse rietatud neiu-lotad müüvad valgelille invaliidide heaks. Väga kaunis traditsioon! Rahvast on linnas ja puisteedel murrinu, kõik kevadisest pidulikust meeleolust.

Soome kaitseväge pühitseb oma igaaastast lipupäeva selle päeva mälestuseks, kus noore vabariigi võidukad väed 16. mail 1918. aastal marssisid ülemjuhataja kindral Mannerheimi juhatusel võõra võimu ahelatest vabastatud kodumaa pealinna — Helsingisse. Siis kanti Vaba Soome valge-siniristilipp esimest korda pidulikult ta uue armee eesotsas pealinna. Sellest päevast saigi Soome lipupäev oma alguse ja eluõiguse. Võõra võimu surve all soomlased ei võinud oma lippu — rahvuse sümboli — tuua avalikkusele, isegi nende olümpiamängudel ja suvepidudel.

Kindral Mannerheim andis sel päeval käsukirja, mis lõppes sõnadega:

Kindralleitnant A. Sihvo

Soome vägede juhataja.

„... Sõdurid! lehvigu kõrgel ja puhtana Teie lipp meie ilus valge lipp, mis meid kõiki on ühendanud ja viinud võidule.“

KAITSEMINISTRI KÄSUKIRI

metsapäevade korraldamiseks kaitseväes, käesoleval kevadel.

Meie talunditel on veel palju vähetootvaid maaalasiid, nagu: lepavõsastikke, kadastikke, kännustikke, liivakuid j.n.e., mis praegu ei leia otstarbekohast majanduslikku kasutamist.

Ülalnimetatud vähetootvatest maaaladest on suur osa siiski kõlvuline metsakasvatamiseks ja neid võiks metsastamise teel produktiivsemalt kasutada talundite sissetulekute suurendamiseks.

Et aidata kaasa metsaasjanduse edenemisele, käsin:

- diviisiülematel määrata väeosade ja garnisonide piirkonnas käesolevast aastast alates igal mai kuul üks äripäev üldiseks metsastamise propageerimiseks.

Sel päeval praktilise metsakülvamis- ja istutamistöödega anda sõduritele oskusi metsakasvatamiseks vähetootvatel maalidel ja eeskujulikult läbiviidud istandistega kasarmupiirkondades tõsta nende huvi koduümbruse kaunistamise vastu;

- varustusevalitsuse ülemal igal aastal aegsasti teatada diviisidele vastavad metsapäeva korraldamise kavad ja juhendid metsastamistööde läbiviimiseks;
- metsapäeval tehtud töödest väeosadel saata kokkuvõtted Varustusevalitsuse ehituskorteri osakonda 15. juuniks.

A. Kerem,
Kaitseminister.

Kaitsevägi metsapäevadel.

Pea kõigis kultuurriigis korraldatakse kevadel metsapäevi ja metsanädalaid. Metsapäevade korraldamise mõte sai oma alguse Põhja-Ameerika Ühendriigist, kus võeti ette järjest suureneva metsapuuduse tõttu juba 60 a. eest erilistel „metsapäevadel“ ühiseid metsa istutamistööid. Ajajooksul omasid seal metsapäevad rahvuspüha ilme, mil ärid, koolid ja ametiasutused suleti ja tegeleti vaid metsakasvatuse töödega ning metsanduse põhimõtete levitamisega. Ameerikast levis metsapäevade korraldamise mõte käesoleva sajandi alul Euroopasse ja nüüd peetakse neid igas riigis.

Metsapäevade ülesandeks on kasvatada inimestes loodusearmastust, selgitada osavõtjatele metsakasvatuse ja metsakaitse põhimõtteid, tutvustada neid tegelikkude metsamistöödega ja äratada neid oma kodu ümbruse kaunistamisele.

Meil pole metsapäevadel veel kaugelt minnivikku, sest esimene metsapäev korraldati meil 1928. a. kevadel. Ent metsapäevade korraldamise mõte on meil sama edukalt läbi löönud kui mujal ja metsapäevadest osavõtjate arv näitab järjekindlat kasvu. Meil tahetakse metsapäevade kaudu metsanduse põhimõtteid viia rahva hulka, selgitada metsa kui loodusvara tähtsust, äratada osavõtjaisarmastust metsade vastu, tutvustada osavõt-

jaid lihtsamate metsakasvatuse võtetega ning nõu ja istutamismaterjaliga abiks olla oma kodude, mälestusmärkide, rahvamajade ja puhkepaikade ümbruse kaunistamisel. Eeltoodud kavatsuste järjekindlaks läbiviimiseks on otsustatud igal metsakasvatuse hooajal üldise metsapropaganda kõrval eriti rõhutada mõnda metsanduslikku küsimust. Käesolevatel metsapäevadel, mis peetakse kogu mai kuu kestel, on eriti rõhutavaks alaks kodu ümbruse kaunistamine puude ja põõsastega. Kõigist elamute kaunistamisevahendeist on puud ja põõsad püsivama väärtusega oma pika kasvuaega tõttu. Kui meie ei taha, et meie elamud seisaks kui alastikistuna, et meie kangelaste mälestussambad ja spordiplatsid oleks lagedal tolmu võimuses, siis asume juba käesolevatel metsapäevadel nende ümbruse kaunistamisele puude ja põõsastega.

Kaitsevägi ja koolid, need meie erksa noorsoo tugevamad koondised, võivad ja suudavad palju korda saata kodu ümbruse kaunistamise alal. Eeldusi selleks on ja usun, et head tahtmist ka. Kaitseväl on palju vanu ja uusi ühiselamuid, kasarmuid ja spordiplatse, kus osalt juba kaunistamiseks puud istutatud ja kus see istutamistöö üsna hästi korda läinud. Paljude elamute ja kaitseväge asutuste ümbrus ootab aga alles kau-

Mer.-kapten V. Grenz

Uus Merejõudude juhataja k. t.

Tuli Eesti kaitseväge 22. nov. 1918 n.-leitnandina. Teeninud Vene-Balti ja Beckeri tehaste sadamate komandandina, s/l. „Lembitu“ ja m/r. „Lennuki“ vahiülemana, m/r. „Vambola“ komandöri abina, m/r. „Lennuki“ komandörina ja merej. staabi ülemana. Sõjaliste teenete eest annetatud I l. 3. järgu Vabaduse Rist.

Mer.-kaptenleitnant V. Martson

Merejõudude juhataja staabi ülema k. t.

Tuli Eesti kaitseväge 26. nov. 1918 n.-leitnandina. Teeninud s/l. „Lembitul“ miini- ja vane-ma ohvitseri kohtadel, Merekindluse ülema k. t. ja m/r. „Lennuki“ komandörina. Teenete eest s/l. „Lembitu“ lahingukordaseadmises annetatud I liigi 3. järgu Vabaduse Rist.

nistajat kätt, milleks käesolevad metsapäevad soodsa juhuse pakuvad.

Teatavasti on härra Kaitseminister üsna laialdaste Kaitseministeeriumi metsade valitsejaks määranud Varustusevalitsuse juurde vastava eriharidusega ohvitseri, kes peaks jääma ka üldise metsapropaganda juhiks kaitseväes. See oli suur samm edu poole, mis metsameeste peres üldist heakskiitmist leidis. Kuigi üks isik ei suuda isiklikult kõigis väeosades metsapropagandat teha, on temal võimalus väeosades lähedasi metsateadlasi kaasa tömmata metsanduslikule selgitustööle üksikutes väeosades. Õige, et juba varem mitmes väeosas metsanduslikke kursusi väeosa ülemate algatusel ja metsameeste kaastööl on korraldatud, kuid need olid seni ikka üksikud nähted, Nüüd peaks see töö süstemaatiliseks muutuma juhtiva keskkoha tõttu.

Võidakse öelda, et meie lühikese kaitseväge teenistuse aja juures ei jatku aega muuks kui sõjaliseks väljaõppeks. Ent kui rõhuta-

takse, et kaitseväge teenistus peab kasvatama noori kodanikke tõsisteks isamaalasteks, siis peab küll rohkem rõhku panema sellele, et neis kasvatada armastustunnet kodumaa looduse vastu. Kodanik, kel veel huvi on oma kodumaa looduse ilu, maastiiku ja metsade vastu, on ikka riigi ustav, ja iseseisvuse kindlam pant. Kasvatagem meie noortes kaitsevaelasteski armastust metsa ja kodumaa ilu vastu, siis on meie iseseisvus ikka kindlustatud.

Peale ilu ja isamaalsuse tunde arendamise on metsapäevade korraldamisega kaitseväes võimalik saada väga olulisi praktilisi tulemusi. Kõige pealt, kaitseväes teenib väga palju maalt päritolevaid noorimehi. Metsapäevadel võib neis huvi äratada oma kodu kaunistamise vastu puude ja põõsastega. Samal ajal võib neile õpetada, kuidas kodus kasutamata seisvatel maadel kasvatada majapidamises tarvilikke tarbepuid, korraldada kas või metsanduslikke kodukäsitöid lähematel kursustel. Kaitseväge teenistusest lahku-

des viiks mõnigi neist kaasa uusi teadmisi, mida ta kasutaks edukalt koduses majapidamises. Olen näinud, kuid mitmed noored mehed, kes võtsid osa kaitseväe teenistuse ajal Narvas Vabadusetammiku istutamisest, oma kodus hakkasid kohe kasvutama seni lagedal seisnud elamute ümber puid.

Ühte pean aga siinkohal tähendama: suuremate istutamiste puhul, näiteks kasarmute ümbruse kaunistamiseks, astutagu ikka ühendusse kohalike metsameestega. Siis kaoksid säärased ebasoovitavad nähted, kui ühes laagris, kus oli nähtud suurt vaeva tammede ja vahtrate istutamisel, kuid oskamatus

tõttu olid tagajärjed üsna minimaalsed. Metsamehed tulevad nõu ja abiga alati heal meelel appi.

Kokkuvõttes jääb vaid soovida, et käesolevatel metsapäevadel kaitseväes saadetakse korda võimalikult palju kodu ümbruse kaunistamise alal, et käesolevate metsapäevade töö tulemusena seni liivalagendikele rajatud kasarmud saaksid roheline puu- ja põõsaskaunistuse ning et igale metsapäevast osavõtjale jääks see päev meelde ilusama päevana kaitseväeteenistuses.

K. S.

Kaitseväelaste metsaharrastusest Norras ja Soomes.

„Sõdurile“ kirjutanud konsul Emil Vesterinen.

1930. a. suvel Norras peetud metsakongressi järgi tutvusin seal kaitseväelastelt sooritatud metsamis- ja sookuivatustöödega. Sellele tööle on pandud alus juba nelikümmend aastat tagasi. Erilist hoogu tööle andis kapten Frans Bull'i kirjutis „Averposten'is“ 1905. aastal, milles selgitatakse metsamistööde sobivust kaitseväele. Selles artiklis ta tõendas veenvalt, et jõudemaade metsamine ja soode kraavitamine on sõna tõsisel mõttes maa ja rahva kaitsejõu ja kaitsetahte suurendamine ja kõvendamine. Töö juures õpitakse tundma ka maastikku ja sooritatakse kaevamisharjutusi. Ning see istutuse- ja kraavituse töö tõstab maa majanduslikku kaitsevõimet, kuna sõjas harilikult võidab see, kellel on rohkem raha. Lõpuks pidas Bull tähtsaks asjaolu, et noored sõdurid tutvunevad metsakasvatuse algteadmistega ja praktiliste töövõtetega, ning sitke tööga panevad aluse uuele metsapõlvele. Koju minnes ja metsaomanikuks sirgudes oskavad nad siis targasti tarvitada kirvest oma metsades ja sooritada seal tarvilisi metsauuendusetöid.

Frans Bulli üleskutse ei jäänud hüüdjaks hääleks laande. Kõrgem kaitseväe juhatus haaras innukalt asjast kinni koos Norra metsaseltsidega. Kaitseväe staabist anti kõigile alluvaile asutistele käsk astuda ühendusse metsaühingutega. Nii sooritati Norras esimesed metsastamised kaitseväelastelt 1906. a. kevadel.

Norra metsaselts määrab iga aasta rahasummad taimede ja seemnete muretsemiseks. Metsaühingud, milliseid on 19 ja millised vastavad umbes Soome metsaohukomiteedele, tellivad taimed ja seemned ning jagavad neid vastavalt kohalistele väeosadele. Tööd viiakse läbi 50-mehelestes rühmades, ohvitseride juhatusel, riviõppuse korras, kuid metsameeste nõuannete järgi. Soomaadel kaitseväelased toimetavad kraavikaevamisi või ekskurseerivad kuivatatud soodel metsaülemate juhtimisel. Ka kõrgemaid sõjaväelasi saabub nendel päevadel töökohale hoogu andma ja kõnelema.

Nüüd küsitakse, millised on kaitseväelaste metsaharrastustööde tulemused. Norra metsa-

seltsi sekretäri juhatusel käisin vaatamas kaitseväelaste poolt teostatud metsakultuure Oslo linna metsades (4000 ha) Östfoldi maakonnas Spydebergis ja Lõuna Norra Filtvetis. Võib öelda, suurimas enamuses olid kultuurid väga ilusad ja head töötavad. Istutus- ja külviread olid päris rivilikult oiged, taimede vahed sentimeetri pealt ühe pikkused. Vanemas, üle 20-aastases istanduses, leidsin, tõsi küll, ka vigu, muuseas olid seal segamini istutatud mänd, kuusk ja

Soome ratsabrigaadi komandant, kolonel Palmroth näitab eeskju.

Foto: Emil Vesterinen.

lehis, kuid sarnastest kaunistusevõtetest on loobutud juba ammu.

Östfoldi maakonnas on metsaühing ostnud omale juba 30 aastat tagasi 42 ha suuruse talu. Sellest talust on nüüd 15 ha metsaistanduste all

mitmesuguste puuliikidega. Harilikult tutvustatakse kaitsevaelastele neid istandusi enne kui nad lähevad metsa istutama. Tähtsaks peetakse Norras ka seda, et istutuseala oleks ühtlane ja nii suur, et seal jätkuks ruumi külviks ja istutamiseks mitmeks aastaks. Nii viisi võivad uued tulejad näha varemate tööde tulemusi.

Norra kaitseväge metsaharrastused võib pidada ainulaadseks kogu maailmas. Ainult Mussoliini maal, Itaalias, on minu teada praegu tehtud midagi sarnast. Sääli sooritavad metsamistööd umbes meie kaitseväelastele vastavad organisatsioonid ohvitseride juhatusel. Ka on seal erilisi metsamiilitsa osasid, kes teostavad metsakultuure mägedes.

Kuid Norra sammub siiski kõige ees. Seal on tehtud jälle uus algatus — asutatakse sõdurite metsakool. Sellegi mõtte algatajaks on ohvitser. Kuninga käsikirjaga 20. veebruarist 1. a. mää-

sust meie maale, on säärase algatuse teostamine meie kaitseväes põhimõtteliselt väga soovitav. On kahtlemata loomulik, et Valitsus säärasel moelgi annab oma toetust selle majanduseala arendamiseks, millest meie kodumaa majandus ja tulevik nii suurel määral oleneb. Kaitseväge metsaharrastustööd on eriliselt kestev tähendus, kuna selle kaudu kogu meie meesnoorsugu puutub korra kokku metsauuenduse- ja kraavitustöödega ja saab ettekujutuse õigetest tööviisidest ning võib kanda omandatud teadmisi laiale üle kogu maa.

Mis puutub algatuse teostamisse — jätkata — siis tuleks võtta siin arvesse järgmist. Eriti tähtis on asjaolu, et tööde teostamiskohad oleksid väeosa asukoha lähedal, nõnda et kergesti võiks pääseda töömaale. Siis võiksid üksused tegeleda kaks kolm päeva aastas metsakasvatuse- ja kraavitustöödega, kuna juhtudel, kui ürituse

Ratsaväelased oskavad ka mujal tööd teha kui hobuse seljas.

Lappeenranta, Soome.

Foto: Emil Vestertinen.

rati 100 sõdurit 48 päevaks sõdurite metsakooli 1932. aastal. Kulud kannab riik. Kool töötab tänavu 28. aprillist 14. juunini. Koolis õpetatakse metsauuenduseviise ja teisi metsatöid ning antakse ka teoreetilisi algteadmisi metsakasvatusest. Ohvitseri juhtimisel on õpetajateks kaks metsateadlast. Nii on Norra selleski suhtes edumaa. Tuleb imestada norralaste püüet pöörduda kaitseväge väljaõppes, mis kestab aniult 90 teenistuspäeva, nii suurt tähelepanu metsaharrastusele ja kulutada selleks aega. Tõsasi on vaid see, et Norra noorsoo metsadeadusline ettevalmistamine väärrib täit kiitust ja sellest on meilgi tarvis õppida.

Kaitseväge metsaharrastustööle on pandud alus ka Soomes. Kaitseväge juhtidega nõupidamise tulemusena pöördus Metsandusline propagandabüroo 1930. a. lõpul Keskmetsaseltsi Tapio poole ettepanekuga, et Tapio korraldaks kaitsevaelastele metsaistutuse- ja külvipäevi metsahoiukomiteede piirkondades. Selles esildises oli märgitud ära need sihtjooned, milliseid Norra eeskujul oleks tarvis teostada Soomeski. Kirjalik oli lisatud ligi ka Kaitseväge ülemjuhataja arvamus, milles õige soojalt suhtuti propaganda-büroo algatusele. Ülemjuhataja kirjutab muuseas järgmist:

Võtes arvesse metsamajanduse suurt täht-

teostamine vajaks pikemaid rännakuid või raudtee sõitu, sellest aja ja rahapuudusel tuleb loobuda.

Tapio ja metsahoiukomiteede vahelise kokkuleppe põhjal määrati kindlaks töö alused, milledest võiks mainida:

- 1) istutuse- ja külviala peaksid olema väeosa asupaiga lähedal;
- 2) tööala valitakse võimalikult nii, et seal võiks sooritada mitme aasta kestes ühelaadilisi töid ning eelmiste aastate kogemused oleksid õpetlikult nähtavad;
- 3) et tööalale korruga ei viida rohkem mehi, kui võimalik on korraliku õpetuse ja tööjuhtimise teostamiseks;
- 4) istutuse- ja külvialad kaitstakse korralikult aedadega töötulemuste alalhoiduks, aiad ehitatakse töötajailt ise. Eeldati, et aastas rakendatakse tööle kuni 3500 sõdurit, kusjuures iga ühe tarvis arvati umbes 50 taimet ja 50 gr seemneid. Kõigist nendest kavatsustest informeeriti ülemjuhatajat ja paluti anda päevakäsk väeosa ülemale ühendusse astumiseks kohapealsete metsameestega, et ligemalt määrata töökava. See sündiski.

Nõnda saadi niikaugale, et esimesed kaitseväge metsapäevad korraldati läinud aasta kevadel. Taimi ja seemneid andis Tapio, kuna labidad ja

kõplad olid väeosadel omad, nõnda et töö läks libedasti.

Tegelikult kujunesid kaitsevaelaste metsapäevad ootustest suuremateks. Neid korraldati 19 kohas 3025 sõduri osavõtul. Kaitsevaelased istutasid 79.350 taime ja külvasid 34,4 kg seemneid, nõnda, et kokku metsastati 66.4 ha maad. Tuju ja töotahe oli kõikjal väga hea.

Läinud kevadel tehtud töö on väga palju lubav algus. Oleksin õnnelik, kui kaitseväge metsaharrastustöö nüüd alguses ei võtaks liiga suurt ulatust. Kuigi ainult 3000 meest aastas võtaks sellest osa, oleks hea. Ühe metsamehe peale ei võiks tulla üle 50 mehe. Paari ohvitseri juures olek töömaal on tarvilik. Tööl peab olema, eriti alguses, õpetav iseloom, ei tule panna rõhku suure maaala metsastamisele, ning töö peab tehtama korralikult. Sobib veel märkida, et asja eduks, töömaa peaks olema nii suur, et sellel jätaks ruumi külvi- ja istutusetöödeks mitmeks

aastaks. Siis võivad hilisemad aastakäigud tutvuda varemalt tehtud töödega, ja ehk võib vältida ka varemalt tehtud vigu.

Loomulikult on vajaline, et metsaülem enne tööle asumist annab lühida ülevaate istutuse- ja külvi viisidest, milliseid kavatsetakse tarvitada. Töömaal võiks tõmmata üles vabariigi lipp. Töö kestes on vajalik anda tarvilisi söögi- ja puhkeaeegu. Tööst peaks tegema ülevõtteid, töö tulemused tarvis protokollida ja kõigest informeerida ajakirjandust. Kaitseväge metsaharrastust on tarvis jätkata ja loota on, et tänavukevadel kuulub meie nõmmedel sõdurite kõplade kirgaskõlin.

Siis on pandud alus tööle, mille sihiks on kõvendada kodumaa kaitsevõimet ja muuta kodumaa rikkamaks ja kaunimaks. Olen kindel, et nii metsameeste kui ka kaitsevaelaste ja ka kõigi kodanikkude keskel selle töö suhtes on vaid üks ja ühine arvamine.

Taktika alalt.

Taktikaline ülesanne nr. 1.*)

Õhukaitse korraldamine järelväes.

A. Üldisi põhimõtteid.

Taandumisel on eriliselt tarvilik hoolitseda õhukaitse korraldamise eest, sest vastane püüab alati suunata oma õhujõud taanduvate ja katteosade ründamiseks õhust. Sellepärast on vajalik kasutada järelväes kõiki vahendeid ning viise õhukaitse teostamiseks.

LE § 49 loetleb õhukaitse saavutamise abinõudeks lahingus moondamist, õhuvaatlust, maapealsete relvade tuld ja lennuväe hävituseüksuste tegevust. Kuidas kasutatakse üht või teist ülalnimetatud õhukaitse viisidest ning millele pöörata peamist tähelepanu?

Moondamisel omab suure tähtsuse maastikule kohanemine, kasutades selleks ümbruskonna iseärsusi ja arvestades eriti valguse tingimusi. Ka tuleb hoiduda tüübilisest sümmeetrilisest asetusest, meeletades relvade positsioonile asetamisel, et parimaks enesekaitseks on nägematus vaenlasele.

Õhuvaatlus peab hoiatama vägesid ja asutisi õhuvaenlase ilmumisest (LE § 51). Sellega vähendatakse ootamatuse kahjulikkust ja võimaldatakse vastutegevust õhukaitsevahenditega. Väeliikides on pandud

õhuvaatluse toimetamine, vastavalt LE § 51 mõistele, õhukaitsepostidele (ÕKP). Peale selle toimetavad lahingus õhuvaatlust lahinguvälja vaatlejad. Erilised õhuvaatlusepostid korraldatakse üleriiklikuks õhukaitseks.

ÕKP organiseeritakse mügüli või patüli korraldusel (JE II § 73). Seega kompüli eriliisi ÕKP ei korralda. Küll aga näeb LE § 58 ette, et võitlusest vastase väga madalalt teotsevat lennukitega võtavad tarbekorrald osa kerget ja raskekuulipildujad, millised teotsevad esijärgu osades. Püssidest tulistamist ning selleks vastavate õhukaitserühmade määramist nähakse ette ainult rännakul (LE § 55).

Mis puutub hävituselennuväe kasutamisse õhukaitseks lahingus, siis LE § 58 põhimõtte kohaselt kasutab väekoondise juht lennuväe hävituseüksusi punktides, kus on vaja takistada vastase õhuluuret, eesmärgiga hoida saladuses oma kavatsusi. Samuti nähakse ette lennuväe hävituseüksuste kasutamist võimalust mööda suuremate kolonnide julgestamiseks õhust (LE § 55).

Peale õhukaitse teostamise võib lennuvägi abistada järelväge ka aktiivse võitlusega maapealsete märkide vastu. Seda tegevust iseloomustab LE § 337 „... Väekoondise lennuvägi peab kasutama igat soodsat juhtu vastase liikumise takistamiseks.“

Vaadeldes lennuväe kasutamist lahingus nii õhukaitseks kui ka aktiivseks teotsemiseks maapealse vaenlase vastu, järgneb, et

*) Vt. „Sõdur“ nr. nr. 3/4, 5/6, 9/10, 11/12, 13/14, 18/19 s. a.

Kolonel P. Oinas

end. 2. üksiku jalaväepataljoni ülem.

Tuli Eesti kaitseväge kolonelleitnandina 15. aprillil 1921. a. Teeninud 1. diviisi staabi ülemana, 2. diviisi staabi ülemana ja 2. üksiku jalaväepataljoni ülemana. Lahkus kaitseväeteenistusest 1. mail s. a.

Major V. Saarsen.

2. üksiku jalaväepataljoni ülem.

Tuli Eesti kaitseväge kaptenina 16. märtsil 1920. a. Teeninud inseneri pataljoni ülemana abina, 2. diviisi staabi ülemana ja kaitseliidus Tartu linna maleva pealikuna. Lõpetanud Kõrgema Sõjakooli 1931. aastal. Omab Soome kaitsejõude Ansioristi aumärgi.

lennuvägi teotseb siin väekoondise tegevusest väljudes ning seega ka väekoondise juhi korraldusel. Järelikult antud ülesandes järelvägi ehk pataljon ei saa otseselt käsutada lennuväge. Kriitilisel momendil võib ta aga nõuda lennuväe abistamist väekoondisest. Antud olukorras võib tal tekkida tarvidus lennuväe abi järgi vaenlase liikumise aeglustamiseks. Soodsamaks kohaks lennuväe aktiivsele tegevusele on kitsustik Sepa-Lüütre juures. Samuti võib lennuvägi kasu tuua vaenlase pealöögi selgitamisel ja suurtükiväe vaatlemisel.

Käesoleva ülesande lahendamisel jääb lennuväe abistav tegevus lähemalt vaatlemata, sest siin on eesmärgiks peatuda õhukaitse korraldamisel.

B. Olukorra selgitus.

Õhukaitse korraldamisel igasuguses olukorras peab arvestama käsutuses olevaid relvi, ilmastiikku ja sellest tingitud õhuvaenlase võimalikku tegevust, aega ja maapealsete vägede tegevuse kavatsusi antud maastikul ning olukorras.

Relvadest on III/6. rüg. õhukaitse korral-

damiseks raskeid ja kergeid kuulipildujaid. R. kuulipildujatest on patüülil seni kasutatamata saaterühm, milline ühes 3. rk kompaniaga asus 6. oktoobri õhtuks Ramsi raiooni. Oletame, et rk selles rühmas on kohandatud õhukaitseks, s. t. on olemas õhukaitse alused, sihikud ja meeskond vastavalt väljaõpetatud. Teistes rühmades õhukaitse alused ei ole.

Ilmastiku kohta selgub olukorrast, et nädalapäevad on sadanud vihma, mille tõttu maapind on muutunud pehmeks ning teed poriseks. 7. oktoobriks ennustatakse vihmajärgi saju raugemist ning ilma selginemist. Kokuvõetult lähtume välja ilma seisukorrast 7. oktoobril järgmiselt: Nõrgad loode kaarte tuuled, vähenev pilvitus, kohati kerged sademed.

Selline ilm võimaldab täiesti lennuülesannete täitmist. Raskuseks võib lennuväele osutada ainult väliaerodroomide kasutamise küsimus pehme maapinna tõttu.

Aja suhtes näib olevat vajadus järelvälõhukaitse korraldamiseks alles järgmise päeva hommikul, s. o. 7. oktoobril, sest 6. oktoobril olid vaenlasega kontaktis 6. rügemendi eelosad, kuna järelväe pataljoni posit-

sioonile asumine lõppes alles pimedaks minekul. Öösi õhuväenlase tegevust antud olukorras aga karta ei tule. Ka ei olnud selgunud vaenlasele veel taandumise kavatsused, mis oleks võinud põhjustada tema lennuväe aktiivset ning intensiivsemat tegevust.

Järelväe tegevuse kavatsusest selgub olukorras, et on olemas kolm joont, kus mõeldakse tõkestada vaenlase edasitungi ja nimelt: Päidre—Loodi as. ja Vardi—Heimtali joon, kusjuures nende vahel maastik võimaldab organiseerida eriti tugeva vastupanu Laatre—Siniallika j. joonel. Selle joone korraldamisele kaitseks pöörab patül ka suurima tähelepanu.

Eeltoodust selgub, et:

- järelväele on kardetavamaks kohaks õhust kallaletungide mõttes Lüütre—Sepa kitsustik, kuhu suunduvad tähtsamad tuled ja kus võib oletada õhujõudude aktiivset tegevust. Sellepärast omab see raioon suurima tähtsuse ka õhukaitse seisukohast ning siia peab koondama pataljoni relvad, mis kõige enam kohandatud õhukaitseks;
- teistes järelväe tegevuse raioonides, kus katteosad on paigunenud hõredalt lahvinkukorda, näib olevat kallaletung õhust vähe tõenäolik ja kuigi rünnak

lus maapealsete märkide vastu, sest olles õhukaitseks mitte kohandatud, võivad nad täita õhukaitse ülesandeid ainult osaliselt, s. t. tulistada madalal lendavaid vaenlase lennukeid (umbes 45° nurga all). Et mitte siduda seesuguse ülesandega kõiki kompüli kasutuses olevaid kuulipildujaid, on soovitatav määrata kindlaks, missugused kuulipildujad võtavad tarbekorral osa õhukaitsest oma otsese ülesande kõrval.

D. Raskekuulipildujate kasutamine õhukaitseks.

1. Positsiooni valik ning positsioonile asumine.

Olukorras selgus, et rk kompani saaterühm jõudis 6. oktoobri õhtuks Ramsi raiooni, kus rühmül koos 3. rk kompüliga asusid positsioonide väljavalikule ja selle ettevalmistamisele. Kaitsetavaks objektiks on positsioon, mille pikkus umbkaudu 5 km. Seesugust suurt märki üks rühm ei suuda kaitsta ning seepärast suunatakse õhukaitse raskuspunkt positsiooni vasakule tiivale — Ramsi—Lüütre—Köökmäe raiooni. Arvestades, et saaterühm antud juhul peab

Õhukaitse klp. rühma positsioon paemurru aukudes.

teostub, siis tagajärjed ei ole sugugi kardetavad. Seepärast jääb ka neis kohtades õhukaitse korraldamine kompülide hooleks, kasutades nii juureantud raskeid kui kergeid kuulipildujaid. Selleks tuleb kuulipildujate asetamisel positsioonidele pidada silmas ka õhuväenlase tulistamise võimalusi. Peab aga tähendama, et neil kuulipildujail jääb peamiseks ülesandeks võit-

täitma ka maapealseid tuleülesandeid, tuleb positsioonide valikul pidada silmas nii maapealsete kui ka õhumärkide tulistamise võimalusi.

Sellest väljudes pöörab rühmül positsioonide valikul tähelepanu:

- soodsale tulistamise võimalusele nii horisontaal kui ka vertikaal tasapinnas.
- takistamatu ringvaatluse võimalusele

ning hea VP olemasolule positsioonil, kus võiks asuda ka rühmül;

— kaugusele kaitsetavast positsioonist, meeletades, et normaalseks kauguseks õhukaitse seisukohast on 300—500 m, kuid siin tuleb arvestada ka maapealseid tuleülesandeid;

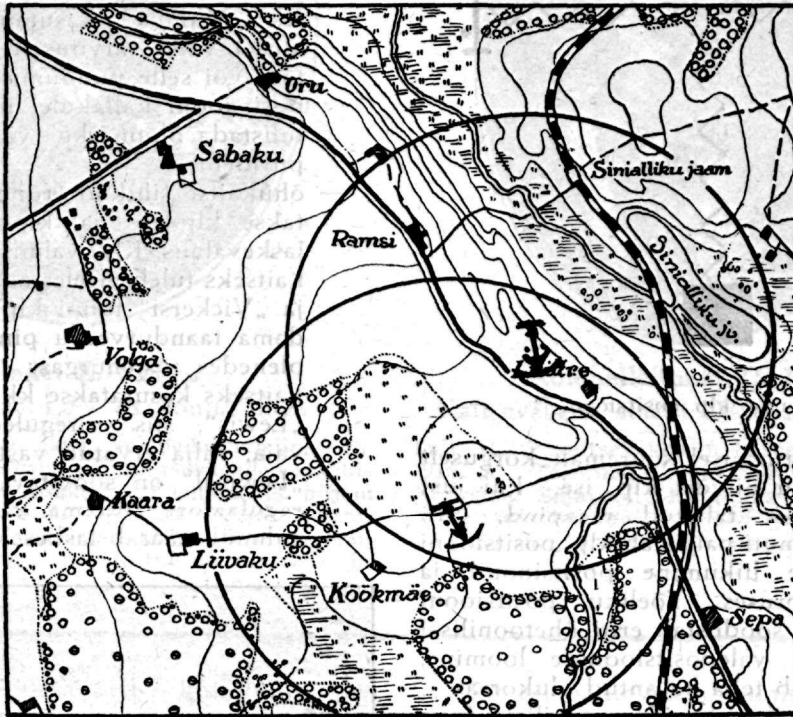
— varjele vaenlase tule eest ja moondamise võimalusele nii õhu kui ka maapealse vaatluse eest.

saaterühma asetamisega kahele positsioonile kujuneb 2 õhukaitseposti á 2 rk.

2. Positsiooni ettevalmistus.

Asudes positsiooni ettevalmistamisele, tuleb korraldada kuulipildujate kaitse vaenlase tule eest, organiseerida vaatlus, side ja vajalikud ettevalmistused laskmiseks. Selle täitmiseks rühmül:

— valmistab kuulipildujatele laskepesad,

Skeem nr. 1.

Õhukaitse klp. positsioon ja tuleulatus.

Antud maastik ei paku kuigi häid võimalusi loomulikult moondamiseks, sest raksaaterühma positsioonide raioonis puudub murdmaastiku ilme, nagu näiteks augud, madalad esemed j.n.e., mis raskendaks positsioonide leidmist. Maastik on siin enamikus ühetaolise pinnakattega põllu- või heinamaa ning sellepärast positsiooni leidmine, eriti õhuvaatlusega, on raskendatud. Positsiooni moondamine peab sündima hoolikalt.

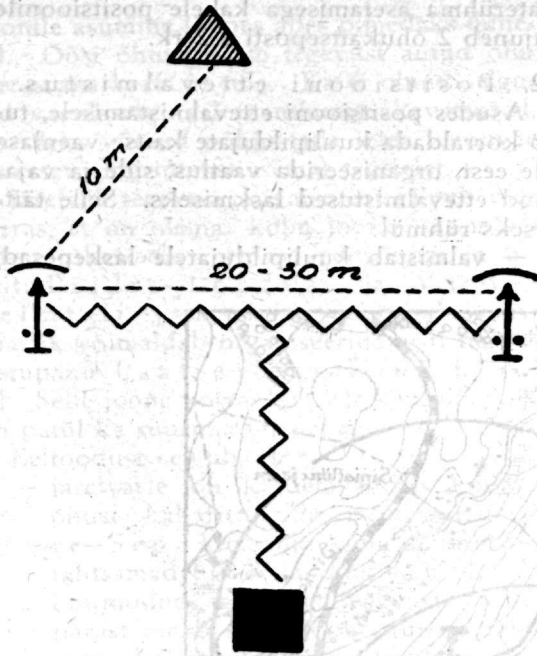
Ülaltoodud kaalutlusil valiti välja positsioonid saaterühma kuulipildujatele, nagu näidatud skeemil nr. 1.

Positsioonide valikul, arvestades laiaulatuslikku märki, jaotati rühm kahte ossa á 2 klp. Põhimõtteliselt aga peaks rühm teotsema koos, et saavutada suuremat tulekoondist, mis eriti tähtis kiiresti liikuvate õhumärkide tulistamisel. Antud ülesandes

kusjuures õhukaitse alused kaevatakse maa sisse niiviisi, et võiks neilt tulistada ka maapealseid märke. Kuulipildujad asetatakse nii, et käsklusi neile ühes ÕKP saaks anda võimalikult häälega. Normaalseks kauguseks kuulipildujate vahel ühes ÕKP on 20—30 m;

— määrab kummalegi õhukaitsepostile VP asukohad ja oma KP. Vahe klp. positsiooni ja KP vahel peab olema küllaldane selleks, et ühe mürsuga ei tabataks klp. ja KP. Rühmüli KP antud ülesandeks on ÕKP nr. 1 juures;

— korraldab klp. positsioonide moondamist, kasutades selleks katet okstest või võrkudest, mis kohandatud ümbruskonna iseloomule. Positsiooni moondamisel peab meeletama, et

Õhukaitse klp. positsioon.

õhust vaatlemisel suuremalt kõrguselt ei paljastu niivõrt klp. ise, kui just selle ümber tallatud maapind, eriti rohi. Samuti paljastab klp. positsiooni igasugune liikumine positsioonil ja selle ümbruses. Tõeliku positsiooni varjamist soodustab eriti ühetoonilisel maastikul valepositsioonide loomine, mida tuleb teha ka antud olukorras;

- organiseerib side rühmas, milleks luua telefoniline ühendus ÖKP-dega ja paatüliga (vastava sidesõlme kaudu). Antud olukorras telefoniside loomine ei ole seotud erilise raskusega sidesõlme ja KP lähestikku asumise tõttu (v. side „Sõdur“ nr. 11/12 lk. 276). Peab ka hoolitsema varjatud liikumise võimaluse eest klp. positsiooni ja KP vahel;
- määrab tagavara positsioonid ja korraldab nende organiseerimist;
- korraldab asukohad klp. meeskonnale, kus võiks rahulikult klp. linte laadida j.n.e., olles varjatud kuulide eest;
- hoolitseb, et positsioonil oleks küllaldaselt laskemoona (vähemalt 8 kasti).

3. Ettevalmistused tulistamiseks ja meeskonna tegevus.

Kui positsioon on vastavalt ette valmistatud, asetatakse klp. kohtadele ning seatakse laskevalmis. Iga klp. teenimiseks on normaalselt 4 meest: sihtur, laadur, vaatleja ja tagavara number.

Tegevus klp. laskevalmis seadmiseks on järgmine:

- erialused õhukaitseks (kolmjalad) asetatakse kohtadele ja klp. seatakse alustele. Need kolmjalad on ühised nii „Vickersi“ kui ka „Maximi“ tüüpi kuulipildujaile. Tuleb ainult tähele panna, et „Maximi“ juures sünnib klp. kinnitamine aluse plaadiga alumise vindilise augu läbi, kuna „Vickersi“ juures — ülemise väiksema augu läbi. Rk „Maximi“ kasutamisel Sokolovi alusel võtta tarvitusele õhukaitse eritugi või selle puudumisel asetada klp. positsiooni kallakule nii, et suudaks tulistada õhumärke vähemalt teatud piirideni;
- õhukaitse sihikud (rõngassihik) asetatakse klp.atele ja klp. reguleeritakse laskevalmis. Klp. valmisseadmisel õhukaitseks tuleb meeles tuletada, et „Maximi“ ja „Vickersi“ tüüpi klp. peab suurendama taandurvedru pinget (5—6 kg), olenedes tõstenurgast. Kui aga õhukaitseks kasutatakse kk „Madsen“ või „Lewis“, siis erireguleerimist ei ole vaja, välja arvatud vast see, et klp. „Lewis'il“ on soovitatav töötada gaasiregulaatori suurema avausega;
- rühmul määrab laskesektorid ja annab

Õhukaitse klp. tegevuses.

Kolonel E. Kanep

end. Kv. staabi IV osakonna ülem.

Tuli Eesti kaitseväge kolonelleitnandina 23. sept. 1921. a. Teeninud kaitsevägede staabis Korval. inspektori osakonna ülemana ja hiljem kv. staabi IV osakonna üfemana. Omab kaitseliidu Valge Risti, Läti Karutapjate ja Kolmetähe ordu 3. järgu ristid, Inglise sõjaristi ja 2 Rumeenia aumärki. Lahkus kaitseväeteenistusest 1. mail s. a.

Kolonelleitnant O. Plaks

Kaitsevägede staabi IV osakonna ülem.

Tuli Eesti kaitseväge n.-leitnandina 17. det. 1918. a. Teeninud 2. jal.-rügemen-dis ja peale Kõrgema Sõjakooli lõpetamist Kindralstaabis jaoskonna üfemana, 2 diviisi staabi üfemana ja 3. üksiku jalaväepataljoni üfemana.

kindlad ülesanded kuulipildujaile. Õhukaitse seisukohast siin keelatud sektoreid ei ole ning klp-d võivad tulistada igas suunas tabavtule ulatuses. Võiks märkida, et tulistamine oma vägede suunas alla 8° nurga võib kujuneda neile ohtlikuks;

- rühmül määrab tule avamise signaali, milleks harilikult on kas suuniv klp., vastav signaal või käsklus „tuld“ tervele rühmale ehk ÕKP-le. Antud juhul oleks otstarbekam anda käsklus, sest ühes ÕKP on ainult 2 klp. Ühtlasi antakse juhtnõör õhuvaenlase tulistamiseks erijuhtudel, näiteks, kui ilmub mitu lennukite gruppi korraga, ühtlasi määratakse tulistamise viis;
- rühmül annab täiendavaid andmeid oma ja vaenlase lennukite tunnusmärkidest ja teeb korraldusi vaatlusmeeskonnale vaenlase lennukite registreerimiseks ja perioodiliste andmete esitamiseks.

Lennuki nähtavale ilmunisel on vaatleja esimeseks kohuseks teha kindlaks lennuki päritolu ja alarmeerida rühma kuulipilduja. Numbrid asuvad kohtadele, kusjuures sihturid juhivad kuulipildujad lennukile ning jälgivad teda, mõõtes ühtlasi kaugust sihtkirbu kaugusemõõtjaga. Tuli avatakse lennuki jõudmisel 1000 m kaugusele määratud korras ja lõpetatakse lennuki kaugenemisel väljapoole tabavtule piirkonda. Vaatlejad ja sihturid jätkavad õhuvaenlase jälgimist, kusjuures kogu meeskond peab piinlikult hoiduma askeldustest, mis paljastaks ÕKP asukoha.

Arvestades seda, et ÕKP on ühtlasi õhuvaatlusepostiks järelväele, tuleb anda teateid õhuvaenlasest ka patüli KP.

A. J.

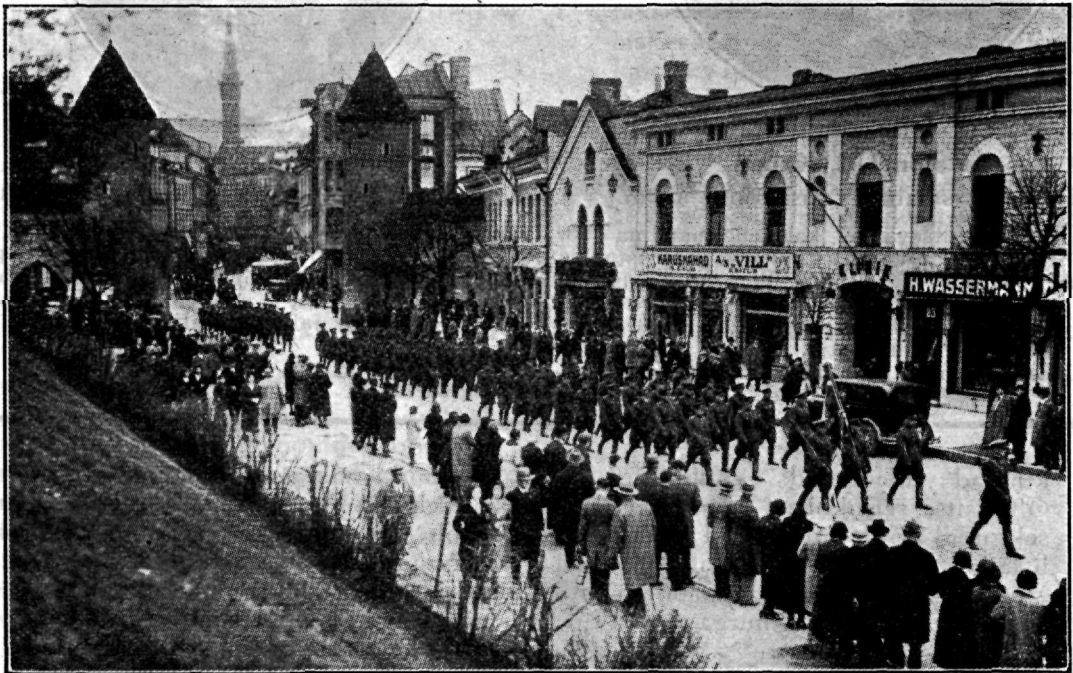
Järgmises „Sõduri“ numbris lahendatakse gaasikaitse korraldamine järelväes.

Toimetus.

Eesti rahvuspühast.

Meil on riiklikke pühi võrdlemisi vähe. Sellena esineb vaid 24. veebruar — Vabariigi aastapäev, Eesti iseseisvaks kuulutamise päev 1918. a., ja osaliselt ka 3. jaanuar — vaherahu maksmahakkamise päev 1920. a. Viimasele päevale on seltsinud veel Vabaduseristi kavaleride aastapäev. Mõlemad päevad on aastaajalt ebasobivad: talve külmade südamikus. Tegelikult aga näeme, et meil on jäänud nagu tühi koht selleks, kus võiksime valada välja oma tundeid, mõlgutada mõtteid ning peatuda kord aastaski ja vaadata tagasi omale selgitami-

Sama päev oli ka Vabadusesõja invaliidide päevaks paraadiga Vabaduseplatsil ja korjandusega invaliidide heaks. Nii et kogu päev 8. mail oli pealinna rahval kevadine pidulik meeleolu ja tänavail suur rahva liikumine. Sellest kõigest võime teha järelduse, et meil sellest juhuslikust päevast peab kujunema välja kindel riikline rahvuspüha meie kõigi aegade rahvakangelaste mälestamiseks. See päev peaks leidma aset tingimata kevadel aprilli lõpul või mai alul, mil loodus on ärkamas talveunest, tõmmates selles kaasa ka kogu rahvast, kel sel

Kaitseväeosade rongikäik Tallinnas Invaliidide päeval 8. mail s. a.

seks, mis me oleme olnud, teinud ja saavutanud visas võitluses rahvaste peres... Puudub rahvuspüha. Ja nii näemegi rahvast ise väljakujunenud iga kevadisi Jüri-öö mälestamisi suurte rahvahulkade kogumistega ja tänavu 8. mail Tallinnas suurejoonelist kangelaste mälestamist Vabaduseplatsil, kus põlesid tõrvikud ja peeti sütitavaid isamaalisi kõnesid, tuletades meelde Eesti kõigi aegade rahvakangelasi. See on midagi rahva spontaanset tungi täita tühja kohta meie rahva olemas-olus ning tema tunnete meelevaldas.

ajal vastav meeleolu. Pealegi on see aeg soodne sellelt, et meie koolid on veel koos, mis annab päevale juurde palju noorusevärskust. See päev peab olema pühendatud kaitsevæele Eesti lipupäevana, millel peetakse suuri lipuparaade ühes invaliidide ja Vabaduseristi kavaleride aastapäevaga. Sel päeval peaksid kõik väeosade ja kaitseliidu lipud vastavate esindustega koonduma pealinna, samuti kõik Vabaduseristi kavalerid ja invaliidid, moodustades suure rahvuspüha pealinnas ning kogu riigis. See päev peaks langema kokku 25. aprilliga,

Kolonel E. Rosenberg

endine 6. üksiku jalaväepataljoni ülem.

Tuli kolonelina Eesti kaitseväge 1. juunil 1922. a. Teeninud 3. diviisi staabis ning 6. rügemendi ja hiljem sama üksiku pataljoni ülemana. Lahkus kaitseväeteenistusest 1. mail s. a.

Kolonelleitnant A. Lõhmus

6. üksiku jalaväepataljoni ülem.

Tuli leitnandina Eesti kaitseväge 3. dets. 1918. a. Teeninud 4. ja 5. jal.-rügemen dis allohvitseridekooli ülemana. Peale Kõrgema Sõjakooli lõpetamist 7. rügemendi ülema abina ja Kaitseministri käskudetäitja ohvitserina. Omab I liigi 3. järgu ja II liigi 3. järgu Vabaduse Risti ja Soome Valge Roosi 2. kl. komandöri risti.

sest sel päeval 1917. a. saabusid esimesed Eesti sõdurid Tallinna Eesti rahvusväe moodustamiseks. See päev on Eesti riiklusele tegeliku nurgakivi panemise päevaks.

Et meil praegu on arutamisel ja lahendamisel rahvuspüha küsimus tema eesmärgi, aja ja kuju suhtes, siis peaks käesolev ettepanek võetama suurima tähelepanu alla.

—ts—

Poola rahvuspüha pühitsemine Tallinnas.

Eesti-Poola Ühing korraldas 4. mail s.a. Poola rahvuspüha puhul Tallinnas „Estonia“ kontsertsaalis aktuse. Aktusel viibisid Riigivanem Jaan Teemant, valitsuse liikmed, diplomaatlik korpus ja kõrgemad sõjaväelased Kaitseminister A. Keremiga eesotsas. Osavõtt aktusest oli elav. Kõnega esines ajaloolane J. Vasar ja laulu alul pakkus meeldivat külakosti Varssavi ooperi tenor L u d v i k C h o l o n i e v s k i.

Riigivanema saabumisel mängis orkester Eesti ja seejärele Poola hümmi.

Ettekanded algasid avamänguga ring-

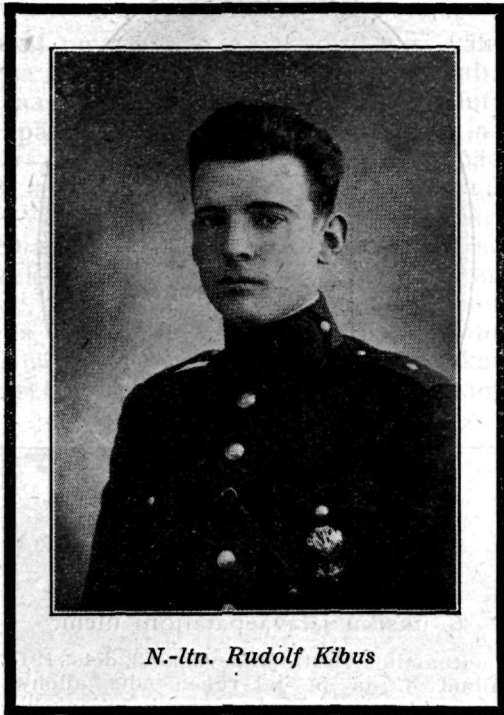
häälingu orkestrilt. Sellele järgnes J. Vasara kõne „Poolaaja ajaloo teaduslikust ümberorientatsioonist“. Kõneleja resümeeris oma kõne lõpus, et Poola-aeg Eestis ei olnud halvem Rootsi-ajast.

Suure aplausi osaliseks sai Varssavi ooperi tenor L. Cholonievski, kellele annetati lilli.

Kontsert-aktus lõppes hästiõnnestanuna ning osavõtjad valgusid laiali heas meeleolus, olles jälle värskendatud Eesti-Poola sõpruse vajaduse tähtsusest.

—a—

N.-ltn. Rudolf Kibus ✦

N.-ltn. Rudolf Kibus

24. aprillil kell 1300 suikus igavesele unele Rakvere linna haiglas n.-ltn. Rudolf Kibus.

Noorele, lootusrikkale elule sai saatuslikuks külmetuse tagajärjel tekkinud angiin, millele järgnes veremürgitus.

Rudolf Kibus sündis 27. sept. 1907. a. Vasalemmas, Harjumaal. 1927. a. lõpetas Tallinna I Reaalkooli, mille järgi vabatahtlikuna astus kaitseväeteenistusse Ratsariigementi, Tartu. Ratsariigementis lõpetas all-ohvitseride ettevalmistamise kursuse õppeeskadronis auhinnatuna ratsasõidus ja 1928 kevadel läkitati K. Ü. Õppeasutistesse aspirantide kursustele. Selle lõpetanult astus üles ajateenistusse sama kursuste rühma vanema. 1929. aastal astus Sõjakooli suurtükiväe klassi, mille lõpetanult 1931. a. 29. augustil esimesse ohvitseri aukraadi ülendati, ning II suurtükiväe gruppi Rakverre teenistusse määrati. Sama aasta novembris läkitati n.-ltn Kibus Tallinna Ohvitseride ratsasõidu instruktorite kursustele, mille I perioodi parima tagajärjega oma kaaslaste keskel lõpetamisel kursuste vaheajaks oma väeosa tagasi ilmus, kus ootamata saatus teda tabas.

N.-ltn. Rudolf Kibusega kaotasid kaasteenijad parima sõbra, kõrgelt arenenud autunde kaasteenija ja meie kaitsevägi ühe võrsuvast ohvitseridest, kelle isiku kõrge sise-mise distsipliini ja taktitunne tuleviku lootsi tema kohta kõikjal äratas.

Olgu noorele, hingeliselt ja väliselt ilusale liiga vara manalasse varisenud ohvitserile kerge ta vanemate praeguse kodukoha, Hiiumaa muld!

Kuidas saavutada parimaid tagajärgi kergejõustikus.

Sageli kergejõustiklased pööravad asjatundjate poole küsimustega — millest oleneb ühel või teisel spordialal edu ja mida nad peaksid edu saavutamiseks tegema. — Sügisel, kui lõpeb kergejõustiku hooaeg, kui lõpevad harjutused ja võistlused spordiväljadel, on enamasti iga kergejõustiklase otsus — puhata mõni kuu ja asuda siis uuesti talvisele treeningule — ettevalmistama selleks, et järgmisel suvel edukamalt esineda eelmisest aastast. Võib olla oli hooaja lõpul nii mõnigi sportlane oma peale pahane, oli pettunud et tagajärjed ei olnud küllalt rahuldavad, ei saanud neid tulemusi, mida talvel ja suvel treeningut tehes loodeti. Siis otsitakse süüd ja põhjusi, misparast treening ei annud loodetavaid tulemusi.

Eesti parim sportlane A. Klumberg, kes treeneriks Poolas, ütleb, et paljud sportlased on oma keha ettevalmistamiseks liigagi tööd teinud. Kogu talve on saalis võimelnud, palli mänginud, suusatanud, uisutanud j.n.e., tehes kõike seda eesmärgiga, et keha oleks hästi läbitöötatud ja paenduv, oleks vastupidavust, jõudu ja kiirust suvel omal erialal parimate tulemuste saavutamiseks. Kuid ka selline vahetpidamata töö ei anna paljudele loodetavaid tulemusi.

Tekib küsimus, milles seisab kergejõustiku edu põhjus? — Põhjusi selleks võib olla palju, kuid kõiki neid üles lugeda ei ole tarvidust, seepärast peatume ainult mõne üksiku tähtsama põhjuse juures. Peamiseks põhjuseks on — sihtvõimlemise puudulikkus ja sihtvõimlemisest valesti arusaamine.

Iga spordiala vajab oma eriharjutusi ja eriettevalmistust. Sportlisteks saavutisteks on vähe kasu vaid üldisest võimlemisest. Kes tahab saada heaks maadlejaks, peab end selleks ka vastavalt ette valmistama. Maadleja võimed ei tule mitte pallimängust, ujumisest j.n.e., vaid ta peab tegema just maadluses tarvisminevat sihtvõimlemist — eriharjutust, arendama neid võimeid ja omadusi, mida vajab maadlus.

Tekib küsimus — millised peaksid olema need kergejõustiklase eriharjutused parimate tulemuste saavutamiseks. Selleks kindlat kava, mis oleks ühine kõigile kergejõustiku aladele, on peaaegu võimata määrata. Tuleks juhtida üldist tähelepanu vaid asjaoludele, milledest kergejõustiklastel tuleks pidada kinni. A. Klumberg jatab kergejõustiklaste kogu ettevalmistuse kolme peaossa: põhi-, siht- ja saavutusvõimlemine.

Kolonelleitnant A. Sauselg
2. diviisi staabi ülem.

Tuli Eesti kaitseväge al-kaptenina 21. nov. 1918. a. Teeninud 5. rügemendis pataljoni ülemana, Kotšanovi pataljoni ülemana, 6. ja Sakala rügemendis pataljoni ülemana, Sakala pataljonis ja peale Kõrgema Sõjakooli lõpetamist 3. üksiku jal.-pataljoni ülemana ja 2. diviisi staabi ülemana. Omab II liigi 3. järgu Vabaduse Risti.

Kolonelleitnant E. Ahman
3. üksiku jalaväepataljoni ülem.

Teeninud Eesti rahvuslikus väes 21. IX 1917 alates ja kaitseväes 18. nov. 1918. a. alates olnud 7. rügemendi ülema abi, 2. diviisi ohvits. kursuste juhataja, 2. jal.-rügemendis 7. pataljoni ülem, 7. rügemendis nekrutitepataljoni ülem. Peale Kõrgema Sõjakooli lõpetamist teeninud kaitsevägede staabis ajak. „Sõduri“ toimetajana. Omab I liigi 3. järgu Vabaduse Risti, Poola „Odr. Polski“ ohvitseri risti, Läti Kolmetähe ordu ohvitseri risti.

Põhivõimlemine algab sügisel, umbes kuu või kaks pärast kergejõustiku hooaja lõppu, kui on juba puhatud süvisest tööst ja võetud juure kehakaalu. See oleks umbes novembri alul. Põhivõimlemine koosneb mitmekesiseist vaba- ja riistvõimlemisist, mis toimub vastavas grupis kuni kaks korda nädalas á 1 tund. Põhivõimlemine on vajalik algajale, kelle keha on üldiselt vähe arenenud. Enamvähem arenenud kehale niisugusest põhivõimlemisest suurt kasu ei ole.

Harilikult maailma parimad kergejõustiklased ei võimle kuski grupis. Nende talvine ettevalmistus toimub üksinda. Niisugune põhivõimlemine võib kesta keskvebruarini, millele järgneb ainult sihtvõimlemine.

Sihtvõimlemist kergejõustiklane peab tegema iga päev, s. o. 365 korda aastas; see võib ära jääda ainult haiguse puhul. Sihtvõimlemine peab toimuma puhtas õhus ja hommikul pärast magamast tõusmist. Kui kellegi elukutse või amet ei luba seda teha hommikul, siis võib ka õhtul, kuid mitte hiljemalt 2 tundi enne magamaheitmist. Õhtuse töö mõju kehale on väiksem kui hommikune; õhtul on keha ja närvid väsinud päevasest tööst ning ebateadlikult tehtud harjutused võivad siin mõjuda koguni vastupidiselt — halvasti tervisele, kuna lihased üldse ei arene. Harjutused ei tohi olla liiga väsitavad — on küllalt 20 minutist — et selle tagajärjel ei tuleks järgmisel päeval loobuda harjutusist. Harjutusi võib teha ka rohkem kui üks kord päe-

vas, mis on igapäevane kehalisest seisukorrast, alast ning puudusist, mida tahetakse kõrvaldada.

Kergejõustiklane peab oma keha ettevalmistamiseks olema teadlik, et jõuda soovitud eesmärgile. Tuleb teha just neid harjutusi, mida teatud eriala nõuab. Ei ole otstarbekohane kui 100 m jooksja harjutaks eriti külje-, seljalihaseid, mida peamiselt vajab tõukaja ja viskaja.

Maailma parim kuulitõukaja Brix tundis kuulitõukamisel pärast mitmeaastast treeningut, et tema sõrmed, käe- ja käerandme lihased olid nõrgad, mis oma arenemises ei harmoneerinud teiste lihastega, mis kuuli tõukamisel vajalised. Nende nõrgemate lihaste järeleaitamiseks Brix pigistas igal võimalikul juhul sõrmede vahel väikest kummipalli. Seega tegi Brix sihtvõimlemist peamiselt käerandme lihaste arendamiseks. Maailmameister Nurmi tundis jooksuvõistlustel, et samm osutub lühikeseks. Selle parandamiseks Nurmi tegi harjutusi lihastele, mis arendasid pikemat sammu, kusjuures ei jätnud tähelepanemata ka teisi lihaseid, mis tähtsaid jooksu juures. Ilma kindla eesmärgita ta end ei väsitanud.

Niisugused sihtvõimlemise harjutused on tarvilikud muidugi neile sportlasile, kes soovivad spordi alal edukalt võistelda. Kes harrastab sporti ainult tervise saavutamiseks ja selle alahoidmiseks, sellel pole mõtet eriharjutustega oma üksikuid lihastegruppe arendada. Kui huvi tuntakse mingisuguse spordiala vastu, soovitakse sellel alal edukalt võistelda, siis peab teadma, mis-

sugused lihased ühel või teisel tegevusealal on peamiselt tegurid ja selle järgi arendama nende lihaste võimeid. — A. Klumberg juhib tähelepanu üksikute spordialade juures ettetulevatele suurematele puudustele, ja mida tuleb arvestada nende alade ettevalmistamisel.

Kesk- ja pikamaa jooksjate peamiseks puuduseks on: kinnised puusad, lühike samm, nõrgad jalad ja hingamisorganite vastupidavuse puudus. Neid puudusi ei kõrvalda jooksja ainult üldise võimlemisega. Siin on tarvilik teada, misugusi harjutusi tuleks teha nende puuduste kõrvaldamiseks. Kesk- ja pikamaa jooksjail ei tule panna kiiruse ning külje-, käte- ja õlalihas arendamisele erilist rõhku. Neid puudusi (samm lühike, puusad kinnised j.n.e.) on võimata kõrvaldada isegi ühe aastase korraliku harjutamisega, vähem on kasu mõnest juhulikust tunnist või harjutusest.

Kõigile ühist, kindlat harjutusekava koostada on raske, sest inimeste võimetest oleneb harjutuste valik ja hulk. Näiteks Soome parimatel jooksjatel harjutusekavad ei ole kaugeltki ühesugused.

Kiirjooksja esimeseks nõudeks on kiirus, teiseks jõud ja kolmandaks vastupidavus. Kiiruse ja jõu arendamine on kiirjooksja peamiseks ülesandeks. Missugused harjutused kiirust arendavad on igal kiirjooksjal enamvähem teada, ehkki igal tunniandjal ja jooksjal nad erinevad. Kiirjooksjal on kiirus vajalik jalgade ja käte kiireks liigutamiseks, sellepärast teha harjutusi, mis arendavad jalgu ja käsi kiirelt liikuma. Muidugi on ka jõud väga tähtis, mida unustada ei tohi. Nõrga jõuga kiirust omada pole võimalik. Vähem tähelepanu juhtida pikale sammule, külje- ja seljalihastele. Hingamisorganite eriline vastupidavus on vähem tähtis, kuna südametegevus kiirjooksjal peab olema korras. Väga tähtis on kiirjooksjal start, mida tähelepanemata ei tohi jätta. Stardi harjutamine on tüütav töö ja harjutusil kergesti väsitav, mispärast minnakse sellest sageli mööda. — Kiirjooksuks kavakindel ja teadlik harjutamine ühe aastaga veel erilisi tulemusi ei anna, mida inimese keha suuta võib. Paljud kergejõustiku alad — nende hulgas kiirjooks — vajavad vastavat kehakasvu ja raskust, mida kiirjooksust huvitatul tuleb arvestada.

Kattsevæ peaju sooritamas pidulikult suvistepühade lähenemisel esimest murdmaajooksu
K o s e l e, olles kindlas veenes, et „TERVES KEHAS ON TERVE VAIM“.

Kolonelleitnant E. Jürmann

end. Skouts üksiku jalaväepataljoni ülem.

Tuli Eesti kaitseväge al.-kaptenina 21. nov. 1918. a. Teeninud 6. rügemendis pataljoni ülemana ja rügemendi ülema abina, 8. rügemendi ülema abina, 3. rüg. ülema abina, 2. rüg. ülema abina ja Skouts üksiku jal. pataljoni ülemana. Omab II liigi 3. järgu Vabaduse Risti. Lahkus kaitseväeteenistusest 1. mail s. a.

Kolonelleitnant O. Pajusson

Skouts üksiku jalaväepataljoni ülem.

Teeninud Eesti rahvuslikus väes 31. V 1917 — 5. X 17. Tuli Eesti kaitseväge al.-kaptenina 21. nov. 1918. a. Olnud 1. jalaväerügemendis pataljoni ülemana ja hiljem rügemendi ülema abina. Lõpetanud Kõrgema Sõjakooli. Omab II liigi 3. järgu Vabaduse Risti.

Kiir- ja keskmaa jooksjate keha raskus peab olema võistlusel miinus 103—105 keha pikkusest, s. o. kui jooksja on pikk 175 cm — 103—72 kg ehk — 178—105—75 kg. Niisugune kaal peab olema käes maiks, mida võistluste hooajal alal tuleb hoida. Teiste kergejõustiku alade juures pole tarvilik täppis vahekord pikkuse ja raskuse vahel.

Kõrgushüppajal pole nii tähtis kiirus, vastupidavus ja pikk samm kui hästiarenenud jalalihased ja paenduvad puusad, mis tarvilikud tõuke andmiseks.

Kaugushüppaja peab omama peale muu veel jalgade kiirust hoojooksuks, kuna puusade- ja kõhulihaste töö on kaugushüppajal tähtsam kui kõrgushüppajal.

Teivashüpe nõuab juba igakülgsest arenenud keha: tugevaid käsi, rinna- ja kõhulihaseid ning jõudu jalgades.

Heitjatel, tõukajatel ja viskajatel peab samuti olema hästi ettevalmistatud keha ülemine osa: tugevad käte-, õla-, kõhu-, selja- ja küljelihased ning paenduvad puusad. Suurim puudus paljude kergejõustiklaste juures on puusade kinniolek, mis eriti tunda annab heitjate ja hüppajate juures.

Tõkkejooksjate ettevalmistamiseks on kahtlemata tarvilikud peale muu veel eriharjutused, mida hariliku võimlemisega vaevast saab asendada.

Saavutusvõimlemine seisab parjutustel ettetulevate ebaõigete liigutuste parandamises. — Saavutusvõimlemine peab toimuma asjatundja juhatusel. Näiteks kõrgushüppajal en-

dal hüppe sooritamisel tehtud vigu tähelepanna on raske ja sagedasti ei teata, kas liigutus on õige või vale. Seda võib jälgida ainult asjatundlik juuresolija. Samuti on ka iga teise spordiala harjutusel, kus omi vigu on raske märgata ning neid parandada.

Neist üksikute näidetest selgub, et spordialadel võib saavutada edu siis, kui ettevalmistavad harjutused valitakse vastavalt aladele. Ühises grupis üldine keha väsitamine ei anna kergejõustiklastele tunduvalt tagajärgi, sest parimalgi õpetajal on võimata kõigile grupist osavõtjale anda vastavalt puudustele harjutusi ja neid jälgida.

Kokkuvõttes kergejõustiku alal on tähtis just enese puuduste ülesleidmine ja kõrvaldamine, vastavate harjutustega ning tähelepanndavaid tulemusi annab ainult kavakindel töö, mida tehakse oma jõu kohaselt iga päev. Omaette harjutamise vajadust tõendab ka see nähe, et ühegi maailma parima kergejõustiklase harjutused ei sarnane üksteisele, ning talvel ei nähta neid üldse kuski harjutamas, kuna harjutus oma kodus kestab igapäev kavakindlalt edasi — igapäev oma meele, ühel rohkem, teisel vähem. Seepärast ei ole ka mõtet kõigile ühist kindlat harjutusekava koostada. Siiski peaks võtma teadmisse, et platsil tegelik harjutamine on parem — mitte üksinda harjutada ja kunagi tegelike harjutusi mitte liig vähese jõukuluga teha, kuid ka mitte „viimast välja panna“. Toas võimlemine sündigu täiesti vabalt ilma jõukuluta.

A. Mõttlik, van. allohv.

Üleskutse

Vabadusesõjaaegsetele Kuperjanovi partisanidele.

Asugem ajaloo koostamisele!

Aastad 1918.—1920. on heroilisemaid aja- järke Eesti rahva ajaloos, mil peaaegu mi- nasjutulistest heitlustest võideti kätte vaba- dus ja loodi iseseisev riik. Partisanid, noil päevil sammusite teie alati eesrinnas ja kir- jutasite oma kangelasjuhi ja väeosa nimele ilusamaid lehekülgi vabadusevõitluste aja- loos.

Nüüd on möödunud küllaltki aastaid. Paljud Kuperjanovi partisanide kangelaste- gudest on kattunud unustuselinikuga. Paljud vanad veteranid on teie perest juba lahku- nud. Ent mälestused noist Kuperjanovi par- tisanide salga, hiljem rügemendi, kangelas- likest heitlustest pole veel leidnud jäädvusta- mist väeosa ajaloona. Sellepärast on vajalik, et teie vanad partisanid üksmeelselt aitak- site valgustada teil alalhoidunud dokumen- tide, ülesvõtete, päevaraamatute ja isikliste mälestuste najal võimalikult täielikult oma väeosa vabadusesõjaaegset kuulsusrikast mi- nevikku.

Kuperjanovi partisanide rügemendi aja-

loo kirjutamist korraldav komisjon palub teid, et saadaksite hiljemalt 1. juuniks s. a. ajaloo kirjutamise eeltööde tegemiseks, aja- loo koostamiseks ja väeosa Vabadusesõja al- bumi korraldamiseks komisjonile kasutada:

Vabadusesõjaaegse päritoluga üksikute partisanide ja gruppide ülesvõtteid. Tähtsa- mate ja olulisemate lahingute kirjeldusi. Ük- sikute kangelastegude kirjeldusi. Vabaduse- sõjaaegse päritoluga dokumente, kirjalikke mälestusi ja materjale. Väeosa elusse puutu- vaid nalju ja anekdoote. Kõigi teile teada olevate partisanide aadresse j.n.e., aadressil: Kuperjanovi üksiku jalaväepataljoni staap, Tartus, Riia tän. 139.

Ülesvõtete ja kirjalikkude materjalide alalhoidmise ja soovikorral tagasisaatmise ga- ranteerib Kuperjanovi üksik jalaväepataljon. Saadetisele palutakse juure lisada saatja nimi ja aadress.

P. S. Palutakse ka teisi lehti ära trükkida see üleskutse.

Sõjakirjandust.

SAKSAMAA.

MILITÄR-WOCHENBLATT.

Nr. 37, 38, 39 — 1932.

Nr. 37. Väljakindlustus operat- siooni teenistuses. Artikkel, mis lõpeb 38. numbris, käsitleb kogemuste põhjal, mis saadud 1914/1915. a. Ida-Preisi võitluses Gumbin- neni, Tannenbergi ja Masuuri järvede ääres, se- da tähtsust, mis väljakindlustusil on operatsiooni kohta. Autor jõuab otsusele, et Ida-Preisimaal võidelnud nõrkadel saksa jõududel õnnestunud väljakindlustuste tarvitamise tõttu, mida ehitasi- peamiselt pionerid ja tsiviilelanikud, mitte ainult hästi tugevat vastast 8 kuud tagasi tõrju- da, vaid ka jõudusid vabaks teha ot- sustava löögi andmiseks. Saadud kogemused andvat head õpetust tuleviku jaoks väl- jakindlustuste ja positsioonide kasutamise suhtes niihästi pealetungi kui kaitsevõitlusis, samuti ka nende ehitamise aja, tööjõu ja materjali kohta.

Kauge-Ida sõja võitlusjõudu- dest kõneldes antakse ülevaade Jaapani sõ- javägedest. Erilist tähelepanu väärrib, et Jaapa- nis võetakse tegelikku teenistusse aastas ainult

vaevalt 20% teenistusekõlvulikest meestest, mille tõttu meeskonna kvaliteet on suhteliselt kõrge. — Jaapani laevastik on oma jõu poolest kol- mas maailmas ja Ameerikas kuulub häält, mis peavad teda Ameerika omast moodsamaks. Kuid peasi on ometi vaim. See seisab Jaapanis vä- ga kõrgel astmel. Nagu meeskondagi parimad rahvahulgast välja valitakse, omab ohvitser- kond traditsiooniliselt väga lugupeetud ja mõ- jurikka seisukorra Jaapani rahva ja riigi elus. See kõik ei jää muidugi ilma hea mõjuta Jaapani sõjaväe võitlusvõimele.

Genfi nõupidamistest kõneldes tut- vustatakse muudatusettepanekutega, mis Saksa- maa teinud konventsiooni kava suhtes.

Kuulipildujate kompanivõitluse- viis leiab laiemat arutamist. Nüüdisajal mõ- jutavad kaks asjaolu raske kuulipildujate osa- võttu võitlusist ja nende võitluseviisi: kerge kuulipilduja teovõime tõus, tänu kahveltoele, ja tõrjerelvade, peamiselt miinipildujate, laskevõime suurenemine. Raskel kuulipildujal tuleb nüüd teatud mõttes palju õppida kahurilt ja seepärast on tingimata tarvilik komandeerida kuulipildu- jate kompante ülemaid osa võtma kahurväe har- jutustest. Üldiselt aga: „Iga üksiku raske kuu- lipilduri hea väljaõpe on edu aluseks sõjas“.

Kolonelleitnant J. O. Schmidt

end. Sakala üksiku jalaväepataljoni ülem.

Tuli kaptenina Eesti kaitseväge 13. veebruaril 1919. a. Teeninud 1. diviisi tagavara-, kooliõpilaste- ja vahipataljonis. Varustusevalitsuses, 2. soomusrongi rügemendi ülemana ja Sakala üksiku jal.-pataljoni ülemana. Lahkub kaitseväge-teenistusest 1. juunil s. a.

Kolonelleitnant H. Matson

Sakala üksiku jalaväepataljoni ülem.

Tuli al.-kaptenina Eesti kaitseväge 26. nov. 1918. a. Teeninud 2. jal.-polgus ja peale Kõrgema Sõjakooli lõpetamist kindralstaabis, 2. diviisi staabis ja 1. jal.-rügemendis pataljoni ülemana. Omab II liigi 3. järgu Vabaduse Risti.

Kattetegevuse võitlus. Kui vastasel on ülejõud, tuleb mõnikord taanduda ja see viib võitluse vastase kinnihoiu ning ajavõitmise sihiga. Siin satuvad harilikult kaks üksteisele vastukäivat ülesannet vastamisi: ühelt poolt ei tohi lasta end vastase tulest kõita ja peab end õigel ajal lahti kiskuma, teiselt poolt aga tuleb vastast teatud kohas niikaua kui võimalik pidada kinni. Seda keerukat ülesannet võidakse täita ainult maastiku osava ja otstarbekohase kasutamise läbi.

Prantsusmaa ja õhurelvastuse mahapanek. Paljud prantslased, näiteks rahvasaadik Marin hiljuti, hädaldavad, et Saksamaa eraõhusõit arenevad nii jõudsasti, et ta muutuvad sõja korral hädaohtlikuks. Nüüd aga kinnitavad prantsuse õhuministeeriumi oma ametlik leht, et reisilennukid ei kõlba- vat sõjaliseks otstarbeks. Ainult õöpommipildujaks võivad neid ümber ehitada, kuid see ei olevari paari päeva asi ja pealegi saavat temast ikkagi kaunis kehv võitlusevahend. Samuti ei vastavat tõele prantslaste kinnitused, et nende oma õhurelva ülesandeks olla ainult kaitse. Prantsuse asjatundjais ringkonnas mõeldavat hoopis teisiti. Näiteks seletanud ajakiri „Les Ailes“, Prantsusmaa seisukord nõudvat, et kaitse sünniks maal ja veel, kallaletung aga õhus. Seepärast pidavat õhurelvastust jõudsalt täiendatama. Valmistamisel olevatki juba peale muu 2600 hobusejõuline 5—7 mehega pommilennuk.

Lühilaine raadio ja sõjavägi. Lühilainel on sõjaväes lihtsa ja kerge korraldise tõttu suured hüved — kuid puuduseks on siin, et vastane võib teatud distantsil teated kerge vaevaga kinni püüda. Ultralühilainel puudub see nõrkus ja seepärast on kindel, et tema tarvitamine sõjaväes edaspidi areneb. Esiotsa on lühilaine suureks väärtuseks veel, et ta võimaldab amatöörraadio asjandust, millel sõjakorral suur tähendus. Jõudsasti töötatakse sel alal Poolas ja Venemaal.

Sõjapidamine ja majandus. Kõneldakse Adolf Caspari raamatust „Wirtschaftsstrategie und Kriegführung“, milles leitakse, et jäädavalt olevat moodunud ajad, kus riigid võisid sõda pidada piiritu ainelise jõu kulutusega, ilma et keegi oleks märganud kümmeaasta järgi sellest enam midagi. Miljoniväed on sõjaväesuuruse parimast normist üle läinud ja seepärast pööratakse tagasi endisile ratsionaalseile sõjapidamise meetoditele.

Kavakindla marsitreeningu kohta annab viimane artikkel praktilisi juhatusi, kuna pikad rännakud on tarvilikud edaspidigi.

Nr. 38. Ajakohane organisatsioon ja taktika. Areng vähemate, paenduvamate väeüksuste sihis on kestnud juba 150 aastat. Praegu on, nagu Maailmasõjaski, pea kõigis maades diviisi vähimaks kindlaks väeüksuseks, milles kõik relvaliigid kooskõlaliseks tegevuseks ühendatud. Aga nüüdisaja diviisi katab võitluses

hästi laiema ja sügavama pindala kui 1914. a. Diviis ei ole seepärast enam kohane iseseisvaks võitluseks, vaid areng vähema, paenduvama üksuse poole peab jätkuma. Parem on, kui see sünnib õigel ja mitte võitlusis saadud raskete kogemuste sunnil.

Prantsuse rahvusliku kaitsemisteeriumi asutamine. Juba ammu kavatseti Prantsusmaal luua maa-, mere- ja õhujõudude ühine juhatuse, kuid mitmeil võitluse ja hõõrumise põhjusil ei saanud sest ikka seni asja. Nüüd tahetakse tsentralisatsiooni kindlasti läbi viia. Saksa ajakiri arvab, et see uuendus mitte üksi prantsuse sõjalist jõudu ei kõvenda, vaid lähevad ka täide prantsuse pahempoolsete kartused, et see uuendus annab kindralstaabile enam mõju maa poliitilise juhtimise kohta.

Õhusõidu ülevaade. Prantsuse õhusõiduringkonnad ei näi väejuhatuse ühtlustamisega kaugelki rahul olevat, vähemalt, mis puutub selle korralduse kujusse. Parlamendis tehti nende algatusel vahекüsimus ja püüti tõendada, et maaväe kindralstaap katsub kiskuda kõik oma võimusesse. Siis aga jääb õhusõidu areng hooletusse. Kuid sääranck kartus on vaevalt põhjendatud. — Prantsusmaal on jälle valminud mitu uut sõjalennuki tüüpi, nagu jahilennuk Bernard 74—C1; 300 HP Gnôme et Rhône 7Kbs mootor. Ülimkiirus maa ligidal 242 km/t, 4000 m kõrguses 290 km; tõus 3000 m kõrgusele 13 min., 5000 m 21 min., 7000 m 34 min.; tippkõrgus 8000 m; alamkiirus 120 km/t. Edasi, Spad 91—7; 500 HP Hispano-Suiza mootor; kiirus 295 km, 3000 m kõrgusel 285 km, 6000 m — 250 km. Siis maakuulaja Potez 371—R₂; Hispano-Suiza mootor; ülimkiirus 240 km; tõus 3000 m 8,5 m; ülimkõrgus 7000 m.

Inglise õhusõidu ministerium on firmale Boulton and Paul ülesandeks teinud ehitada kiirpostilennuki, mis arendab kahe Bristol „Jupiter“ mootoriga 320 km/t. Saksa leht arvab, et siin on vähem tegu postilennuki, kui raske lahingulennukiga.

Hamburgi ülikooli rektoril Dr. Wigandil on õnnestunud leitud kunstliku udu kaotamise vahendi. Senised katsed, mida tehtud juba 9 aastat, annavad võimaluse udust selgitada 1200 kbm suuruse ruumi. Kui katsed annavad praktiliselt soodsad tulemused, on sel leidusel õhusõidus kaunis palju tähendust, nimelt maandumise juures.

Viimastest 200 meetrist ülepääs. Autor leiab, et kerged soomusautod üksi, nagu inglise Carden Loyd ei ole igal tingimusel küllalt mõjusad ja kohased, vaid siin tuleb tarvitada ka muid vahendeid.

Ratsa diviisi motoriseerimine. Ses asjas ei tohitaks minna liialdusse, nii et ratsavägi oma iseloomu ja hüved kaotab, nimelt suure liikuvuse peaaegu igas maastikus. Kõrvalvahendina on ju motoriseerimine küll ratsaväes väga kasulik. Muidu aga olgu selge vahe ratsa, motoriseeritud ja mehhaniseeritud (soomus) väeosade vahel, selle järgi, kuidas nõuab seisukord, ülesanded ja maastik.

Donau „Konfusioon“. Pikemas artiklis püütakse näidata, et Prantsusmaa poolt kavatsatud Donau föderatsioon on sihitud teravalt Saksamaa vastu, aga et see võimupoliitiline katse ei suuda hoida kinni majanduselu loomulikke nõudeid pikapeale, mis ei lase Donau riike mööda minna teatud koostööst Saksamaaga.

Mootorratta õnnetused Saksa sõjaväes olevat järjest tõusu arvu näitamas.

Nr. 39. Ourcq'i lahing uues valgustuses. Selle puhta kohtamis- ehk rekontervõitluse kohta on avaldanud prantsuse major Michel erikirjutise, milles ta jõuab tulemusele, et saksa väejuhataja kindral v. Gronau on talitanud eeskujulikult. Ustavaks jäädes saksa õpetusele, et tuleb tegetse da ja mitte ootama jääda täielikumaid teateid vastasest, otsustas ta väevõimuga seisukorra selgitada, viis terve oma korpuse võitlusse, sundis prantsuse kindrali Maunoury oma kaardid enneaegu näitama ja osutas saksa väele suure teene. Õigest seisukohast juhtis ta otsustavalt lahingut ja katkendas selle õigel silmapilgul, vastavate kaalutluste alusel.

Alistada või määrata juure? Küsimus seisab selles, kas peab üksikud kahurväe osad, kelle ülesandeks toetada üksikuid jalaväerügemente viimaste käsutusse või otseseks toetuks määrama? Vahe on siin ju olemas, aga küsimuse otsustamine oleneb igakordseist asjaoludest ja üks kord on üks, teine kord teine viis kohasem.

Caasivõitluseks väljaõpe. Autor seletab, et sel alal töötavad eriti agaralt venelased. Igatahes on gaasipatrullid tarvilikud, kelle ülesandeks on mürgitatud või mürgituskahtlastes kohtades maakuulamine.

Vene vaated soomusautotaktika kohta — käsitleb tulemusi, mis venelased saanud selle relvaga katsetamisel.

Relvastuse mahapaneku asemel Taanis — kaitserreform! Pahempoolse valitsuse kavatsus kaitseväge likvideerida ja jätta ainult õige nõrk valvevägi, jäi vähemusse. Nüüd tahetakse riigikaitset uuendada. Aastane nekrutite arv väheneks küll 10.000-lt 8000-le, aga väe organisatsioon saaks moodsam ja relvastus täielikum.

„Canal des deux mers“. Prantslasil on mõte ühendada Atlandi ookeani Vahe-merega suure kanali läbi, millel mitte ainult kaubalaevandusele, vaid veel enam sõjapolitikale suur tähendus. Eriti vastumeelt oleks see kanal loomulikult Itaaliale, kelle mõju Vahemeres väheneks. Kanali ehitusekulud oleksid 12 miljardit fr. ja ehitus kestaks 5—6 a.

Ohvitserihobuste valik. Kõneldakse aluseid, mille järgi tuleks käia, et ohvitserid saaksid ülesandele vastavad ja täiesti kõlvulikud hobused.

Vaenlase tule äramärkimine. Väeosadele on saadetud uus kava: „Vahekohtuteenistus väeharjutusil“. Sel puhul tutvustatakse kahe artikliga ajakirjas „Revue d'infanterie“ märtsist 1931; need on kindral Meilhan'i „Tulekujutamine“ (figuration des feux) ja leitnant Reneaume: „Vaenlase jalaväe tule kujutamine 400 meetril“.

R.

PRANTSUSMAA.

LA REVUE D'INFANTERIE.

Märts 1932.

Kontakti loomine. Eelväed. (Kolonel Touchon). Mida täpsamad andmed vastasest, seda kergem on väekoondise juhil võtta otsus. Lennuvägi on uus suur faktor luure alal, kuid temalt saadud andmed nõuavad kontrolli-

mist maapealse luurega: andmed vastasest võtavad seda enam tõelise iseloomu, mida kindlamini on loodud kontakt vastasega maa peal. Sõjaajaloolistel näidetel autor selgitab, et ülalantud lihtis valem paberil sõjas võtab väga keeruka kuju. Kontakti loomine maapealsete vägede vahel selliselt, et võitlejad saabuksid rind rinna vastu, et „kontakt oleks kindel“, on muutunud raskeks. „Kontakti“ peetakse tulega kilomeetrite pealt. Rk tule kaugust arvestab autor 2.400 m — 3.500 m peale. Valitsevat tendents suurendada rk kaliibrit ja tule kaugust. P.-Ameerika Ühendriigid on võtnud juba katsetamisele rk, mille tulekaugus tõuseb 4.500 m. Autor oma artikli esimeses osas peatub pikemalt rk ülesannetel kontakti loomisel maapealses võitluses ja seega raskustel, mis ees maapealsel luurajal. Luurata — tähendab pidada lahingut suuremate üksustega.

Artikli teine osa käsitleb kontakti loomise probleemi diviisis prantsuse lahingueeskirja kohaselt. „Diviisi lahing on alanud kui jalaväe 3—4 pataljoniist koosnev esimene ešelon on tules ja teda toetab suurtükivägi. Mõiste eelvägi, mida sarnastatakse esimese ešeloni mõistega traditsiooni tõttu, on iganenud“, arwab autor.

Rossignol St-Vincent (22. aug. 1914). Väljavõte tuntud sõjakirjaniku kolonel A. Grassetti teosest „La guerre en action. Surprise d'une division: Rossignol Saint-Vincent (22. août 1914)“. Autor annab elava pildi prantsuse 4. armee väekoondiste operatiivsest tegevusest 1914. a. augusti lõpul Rossignol Saint-Vincent raionis. (Artikkel lõpeb La Revue d'Inf. aprilli numbris).

Tankistid rünnakul (kapt. Corlieu). Fragment teosest „Ceux des chars d'assaut“. Tankisti läbielamusi rünnakul. Fragment sisaldab vähe huvitavat.

Prantsuse Kõrgemas Sõjakooli astujatele antud taktikalise võistlustöö üks lahendus. Kui huvitav näide taktikalisest mõttest ja mõtlemissviisist.

Välissõjavägede jalaväest (kapt. Gammas). Käesolevas numbris käsitletakse P.-Ameerika Ühendriikide jalaväge. Ka seal tehnika rikkusele ja geograafiliselt omapärasele asendile — vastased ookeani taga! — vaatamata rõhutatakse jalaväge peamisena väeliigina. Alalisvägi väike (125.000 meest), kuid vabatahtlikest rahvuskaart (kaitseliit) arvult suur, sest „ameeriklane on „täрниarmastaja“, ta riietub meelsasti mundrisse“.

Väike reguläärvägi koosneb 12 diviisist, sellele on lisaks 18 diviisi rahvuskaarti. Organiseeritud reserv 27 diviisi jaoks.

Administratiivseks korraldamiseks ja õppetöö juhatamiseks P.-Ameerika Ühendriikide territoorium on jaotatud 9 väekorpuse ringkonda. „4. juuni 1920 aasta akt“ — praeguse sõjaväe korralduse alus, näeb ette, et igas korpuse ringkonnas rahuajal asuks üks reguläär diviis. Kolm ülejäänud diviisi asuvad väljaspool emamaad (Filipiinid, Havay, Paanama). „4. juuni 1920. a. akti“ põhjal pidi alalisvägi tõusma 280.000 meheni, kuid on tõmmatud viimastel aastatel kokku 125.000 meheni (12.000 ohvitseri). Diviis (10.900 meest) jaguneb 2 brigaadiks à 2 jal.-rügementi. Üldse alalisväest on jalaväge praegu lipu all 41.900 sõdurit ja 3700 ohvitseri.

Sõjaväe arvulise kahanemise tõttu viimasel ajal on reorganiseeritud diviisid: 3 aktiiv jala-

Kolonelleitnant H. Vanaveski

1. diviisi intendant.

Tuli n.-leitnandina Eesti kaitseväge 3. veebr. 1919. a. Teeninud 2. jal.-rügementis, ülemjuhataja staabis, autotanki divisjonis, tankide pataljoni ülemana. Peale Kõrgema Sõjakooli lõpetamist kaitsevägede staabis jaoskonna ülemana ja Kõrgema Intendandi kooli lõpetades Varustusevalitsuses. Omab I liigi 3. järgu Vabaduse Risti.

väe diviisi, 3 puht jalaväe diviisi ja 3 kaadriviisi. Üldse kokku on alal 53 rügementi, millistest täie koosseisuga ainult 26.

Diviis koosneb: 1 tankide rügement, inseneriväe rügement, üks kerge suurtükiväe brigaad (2 rügementi à 2 gruppi, à 3 patareid, à 3—75 mm kahurit plus 1 rügement 155 mm haubitsaid à 3 gruppi, à 2 patareid) 2 jalaväe brigaadi à 2 jal.-rügementi. Sellele lisaks asutised.

1930. a. alates ameerika diviisi ei kuulu lenn vägi ja ratsavägi. Sõja puhul diviis koosneks 24.000 mehest, sellest jalaväge 14.500. Jalaväerügement sõja puhul omaks 3.500 meest, 3 kuulipildujate pataljoni, 1 staabikompani, 1 jalaväesuurtükide kompani, 1 töökompani. Rügementi voor koosneb 100 veovankrist, 6 sõiduautost ja 30 veoautost. Tankid on jalaväe relvad: kerged „Renault“, rasked Mark VIII. Rahuajal on diviisil 1 tankidekompani (24 võitluse- ja 1 side-tank). Relvastus. Püss „Springfield 1903“ kaliiber 7,69 mm on enamuses. Tema kõrval on relvastusel veel „Enfield 1917“. Automaatpüstol Browning 1911. a.; kaliiber 11,45 mm; revolvrud — Colt ja Smith & Wesson. Kollektiivrelvadena — raskekuulipilduja, Browning 1917, veejahutus ja kergekuulipilduja (automaatpüss) Browning 1918. Jalaväe kahuriteks on 37 mm kahur 1916, Stokes.

Huvitav on komplekteerimine ohvitseridega. Ohvitser annab West-Pointi Sõjaväe Akadeemia kõikidele väeliikidele. Sõjakooli (Akadeemia) lõpetanuile lisaks ülendatakse

ohvitseri väeosades, rahvuskaardis ja lihtsalt eraiskuid. West-Pointi akadeemiasse võetakse õpilasi üks osa katsetega, teine osa ilma. Õppeaeg 4 aastat. Lõpetajad ühendatakse nooremleitnantideks. Paremad lõpetajad siirduvad inseneriväkke ja rannakaitse suurtükiväkke. Väljaspool kooli ohvitserideks ühendatakse nõutakse erikatte sooritamist, aastaid mitte üle 30 ja vallalispõlve kuulumist. Järgmine aasta antakse pärast vastava täienduskursuse (kasutiskursuse — l'école d'application) lõpetamist eelmises aastmes.

Auastmed kõigis väeliiges kuni kolonel incl „4. juuni 1920. a. akti“ põhjal antakse väljateenitud aja eest vanuse järjekorras („Single list“). Kogemused olevat näidanud, et see moodus auastmetes ülendamisel olevat Ameerika oludes siiski kõige vastuvõetavam. Üldse kaadri ohvitserkond olevat noor: koloneli keskmine vanus 51 aastat, kolonelleitnandi — 48, majori — 38, kapteni — 36 (vähemalt 11 aastat teenistust). Teenistuses võib ohvitseri pidada 64 eluaastani. Üldiselt P.-Ameerika Ühendriikide ohvitserkond olevat väga tubli. Pärast Maailmasõda ta teinud kiire teatud kriisi, mida põhjustanud: 1) üksikute kiire tõus sõja oludes, 2) ohvitseride halvad palgaolud. Ohvitseridele eraettevõtetes pakutud väga tulutoovaid kohte, mis meelitanud ohvitseri loobuma sõjaväeteenistusest. Praegu valitsev majanduslik depressioon raskendavat kohtade leidmist ja seega vähendavat käärimist ohvitserkonnas.

Allohvitserkond on jaotatud 7 klassi. Neli esimest klassi vastavad meie allohvitseride astmetele 5—7 klassini on kapralite auastmed. Administratiiv ala funktsioone täidavad administratiiv ohvitseride „warrant-officers“ kutseliik, mis on vahepealne ohvitseri ja allohvitseri vahel.

Välismaade sõjakirjanduse ülevaade. Ke.—

Sport.

Sport Tallinna garnisonis.

Tallinna garnisoni väeosade esindajate koosolekul 4. aprillil s.a. valiti 1932./33. tegevusaasta peale uus spordikomisjon koosseisus: esimees — major O. Mullas, abi — leitn. J. Luks Kv. staabist, sekretär — leitn. V. Loodla 3. diviisi staabist, abi — leitn. A. Viil Sidepataljoni, laekahoidja — leitn. A. Deklau Autotankide rüü, varahoidja — leitn. J. Langel K. Ü. Õppeasutustest, abi — leitn. A. Nõmmik Ohukaitsest, ametita liige — mer. leitn. R. Jõffert.

Spordikomisjoni peamiseks ülesandeks on huvi äratamine spordi vastu ja selle levitamine laiematesse hulkadesse, mida saavutatakse peaaugjalikult spordivõistluste korraldamisega.

Spordikomisjon on oma tegevuskalendris püüdnud rahuldada kõiki sportlasi, selleks kavatsedes korraldada võistlusi igal spordialal. Spordi levitamisele kaadri hulgas on erilisel

rõhku pandud, selleks on ette nähtud rida erivõistlusi ainult kaadriks.

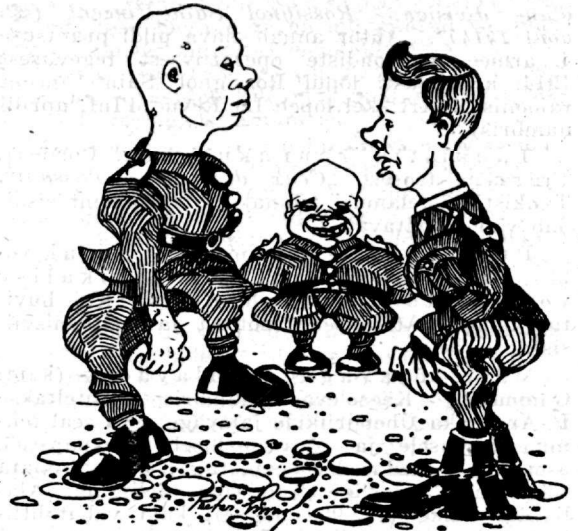
1932./33. a. spordivõistluste kalender:

- 24. aprillil 1932. a. — Murdmaajooks;
- 4. mail 1932. a. — Jalgpallivõistluste algus;
- 10. juunil 1932. a. — Jao orienteerumisjooks;
- 16. juulil 1932. a. — Pesapallivõistluste algus;
- 17. augustil 1932. a. — Ohvitseride tennisvõistluste algus.
- 1. septembril 1932. a. — Viieand ohvitseride kergejõustiku võistlused.
- 2. septembril 1932. a. — Neljandad üleajateenijate kergejõustiku võistlused;
- 17. oktoobril 1932. a. — Ohvitseride ja üleajateenijate kogude vahelised käsipalli võistlused;
- 19. ja 20. novembril 1932. a. — Vabamaadlused;
- 10. jaanuaril 1933. a. — Poksivõistlused.

Põnevatemana võistlustena on iga aasta olnud väeosade vahelised jalgpallivõistlused, millest on huvitatud kogu garnisoni kv. kv. pere. Mõõdunud aasta meistriks tuli Pioneripataljoni meeskond, kes omas ka rändkarika jäädavalt.

Käesoleval aastal on K.-Ü. „Päevalet“ jällegi vastu tulnud spordikomisjonile, välja pannes uue karika.

—Y.

„Aah, unustasin ära Teie nime!“
„Ei ole viga härra leitnant, olge tervitatud... minu nimi on Rabindranath Richardi poeg Vieder-veidenpump-Durchostsee.“

„Olete sakslane?“
„Ei, eestlane. Vaar-isa oli vana Jorsa Jaani paruni tallmeister.“

„Nüüd saan aru... aga nimi on siiski väga veider!“

„Ei ole viga härra leitnant... 21 aastat õppisin nime meelespidama ja ega ma praegu ka kindel ole, et ta just nõnda on.“

SISUSTIK: Prantsuse Vabariigi president P. Doumer † — Soome lipupäevaks. — Kaitsevägi metsapäevadel. — E. Vesterinen. Kaitsevälilaste metsaharrastusest Norras ja Soomes. — Taktika alalt. — Eesti rahvuspühast. — Poola rahvuspüha pühitsemine Tallinnas. — A. Mõttik. Kuidas saavutada parimaid tagajärgi kergejõustikus. — Sõjakirjandust j. m.

Vastutav toimetaja kolonel A. TRAKSMANN. Väljaandja „Sõdur“, Tallinn, Toompeal, Toomkooli tän. 7.

Toimetuse ja tallitus Toompeal, Toomkooli tän. 7. Kõnetr.: Sõjaväe 163.

A.-S. „ÜHISELU“ trükk, Tallinn, Pikk tän. nr. 42.